

Haitse Hõnu!

№13
1937
30 s.

Pakri rannik

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, Kaitseliidu peastaabi ruumes.

Vastutav toimetaja: kolonel J. Maide
telefon 451-94.

Tegev toimetaja: kapten A. Truuvere
telefon ametis kv. 156-a,
kodus 465-01.

Väljaandja: Kaitseliidu Peastaap.
Kaastõõ arvatakse tasu alla, kui sellele tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaatmiseks markimata käsikirju alal ei hoita.

Tegevtoimetaja kõnetunnid teisipäeviti ja neljapäeviti kella 10.00—12.00.

*

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.
Telefon 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/3 a. 3 kr.,
1/2 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad: 2 üks lehekülj teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti äärel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sisemised 60 kr.

Nr. 13

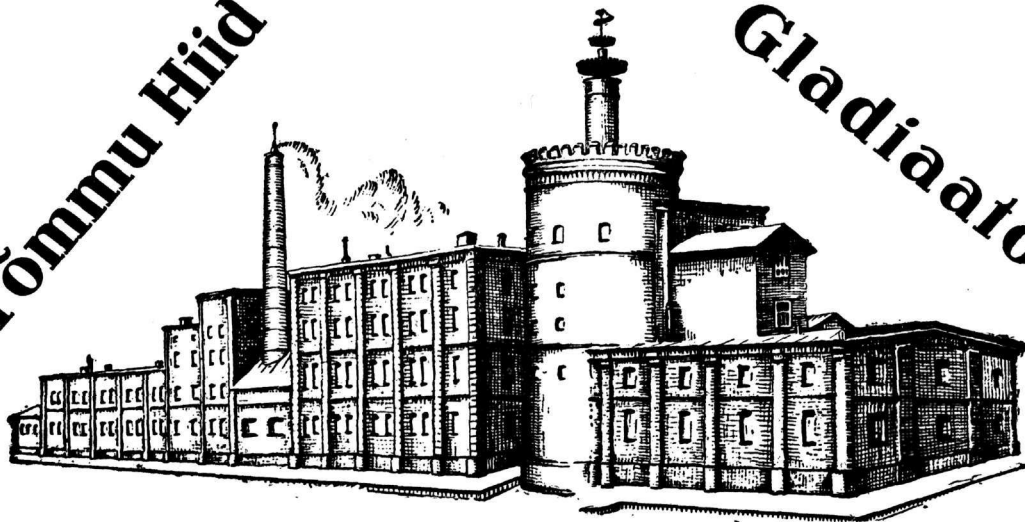
1937

SISUKORD:

- A. Truuvere: Südasuvist.
- A. Truuvere: Eesti ja Poola ajakirjanduslikust koostööst.
- V. Härm: Veel kaks nädalat...
- V. P.: Küllaskäik Tallinna Kodutütarde Leetse laagrisse.
- J. Tsopp: Sõda ja diplomaatia.
- J. Kaup: Asugem rajama võiduhiisi!
- V. P.: Kaitseliidu I veterinaarpealikute üldkoosolek.
- E. Paju: Maailmanäitus Pariisis 1937.
- A. Allik: Noorkaitseliitlaste ja Noorte Kotkaste vahekorras.
- V. Härm: Eliitlaskurite laager Narvas.
- A. Truuvere: Jumala auks — ligimese abiks.
- A. Hinnom: 9. Vabaduseristi-vendade päev.
- V. Härm: Maailmameistrivõistluste bulletinid.
- V. Härm: Tallinn-Helsingi Malevate laskevõistlused.
- V. Härm: Tallinn võitis Järva- ja Saalamaa.
- Episood Pihkva vallutamise päevilt.

Tõmmu Hiid

Gladiator

A. L E C O Q

Kaitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 13

Tallinnas, laupäeval, 17. juulil 1937

XIII aastakäik

Südasuvist

Suvi teeb imet... Läbistades matkal kodumaa lokkavaid viljavälju, kuuldes aasadelt vikati vihinat ja heinaliste lõbusaid huilgeid, vaadeldes põllumehe hoolt ja usinust tunneme rõõmu oma rahva töökusest ja elujõust. Me tajume, et siin kantakse kokku rahvuslikku vara, mis igäühe südame täidab uhkustundega oma maa rikkusest. Peatudes meie mugavates rannakuurortides ja hubastes maavaikuse suvituskohtades näeme linlasi muretult veetmas oma suvepuhkust ja kogumas kehale ja vaimule karastust ja uut rammu sügisel linnas uuesti algavaks tööks. Ja see kõik sünnib meie kodumaa võrratult veetlevas ja ilusas suvise looduse rüppes, keset metsi ja mägesid, maaliliste järvede ja orgude, lainetavate viljaväljade ja sinetava mere avaruses.

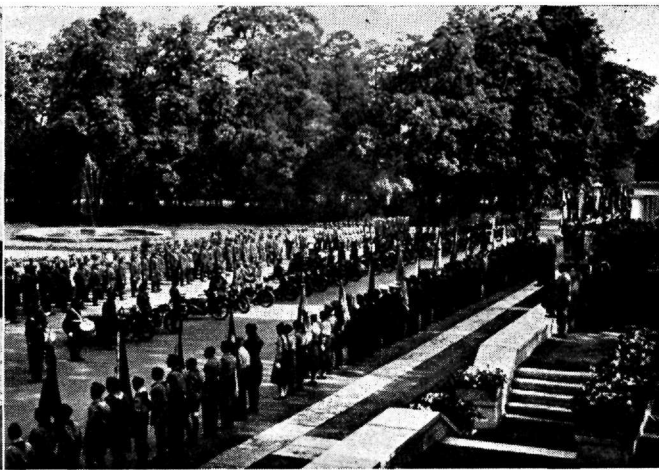
Isamaa, sa oled ilus, isamaa, sa oled armas!

*

Kiirelt läheb aeg. Ammu see oli, kui kevadiste askelduste keskel hoolikalt valmistasime ette oma rahvuspüha — Võidupüha. Kõikide innukal kaasabil ja kaasaelamisel kujunes ta üleriiklikuks meeleolurikkaks suursündmuseks. Kogu maa ehtis end pidulikult rahvuslippudega, kui Võidupüha hommikul kõlasid orkestri ja sarve helid meie ajaloolisilt kõrgendikelt ja rahvamajade rõudelt ning kellahelin kirikute tornidest. Tunnuks, et meie ei ole enam lõhestatud, vaid ühine tervik — korraldatud riik ja korraldatud rahvas, saatis Riigivanem pealinnast kl. mootorratturitega laiali üle maa võidutule. Hardusega ja lugupidamisega kuulati meie kogenud ja hallipäise riigi- ja rahvajuhi Riigivanem K. P ä t s i neljanda Võidupüha avakõnet. Tõime tänu ja kiitust Loojale, et ta meie maad ja rahvast on hoidnud ja hoiab, ning palusime tema õnnistust ka edaspidiseks. Austades meie kõikide aegade võitlus-

Riigivanem sütab peatõrviku IV Võidupühal

Organisatsioonid IV Võidupüha avatseremoonial Kadriorus

Peatõrviku pidulik viimine läbi Tallinna IV Võidupühal

kangelasi ütlesime oma soima tänu elavatele ja peatusime vaikselt leinas manalasse varisenute mälestuse ees. Tuues rahvale ligemale meie vana kultuuri varasalvede — muistsete linnuste — tähtsust, jatkasime ka sel suvel nende tähistamist metall-tahvlitega, lipumastidega ja teetähistulpadega. Tunnuseks, et Võidupühal jälle täieõiguslike peremeestena oma isade maal pühitseme oma esiisade visade püüete täidminekuid, heiskasime noil ajaloolistel võitluspaikadel täismasti oma iseseisvuse ja vabadussümboli — rahvuslipu. Töötades olla väärivad järeletulijad kõigile vabaduse eest võitlejale — kogusime sel päeval kokku ka meie tulevikulootuse — meie noored, et neile nendel ajaloolistel paikadel selgitada meie rahva sangarlikku minevikku, tuua neid arusaamisele meie tänapäeva suurusest, tarvetest ja võimalustest, ning sisendasime neisse Võidupüha suurt ja mõjuvat vaimu, mis neist looks ja kasvataks uusi teoinimesi, kelle käte tulevikus anname Vaba Eesti saatuse. Õhtupoolikul esitus mitmesuguste kokkutulekute näol kõik see meie rahvuslik omapära, mis mahub rahvuspäeva raamesse, ning õhtul loitsid kõrgendikel võimsad võidutuled ja peeti meeleolurikkaid tulepidusid.

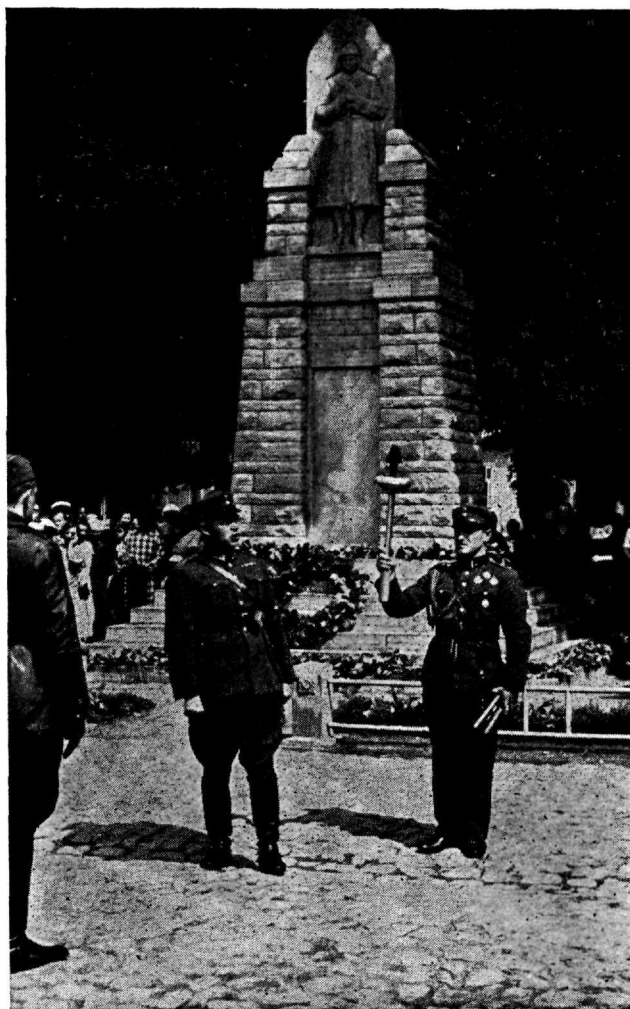
Üldiselt võib märkida, et tänavune Võidupüha oli hoolikalt ette valmistatud ja õnnestus kõigiti hästi ning vahejuhtumisteta. Olgugi et mõnes kohas, eriti seal, kus katsetati mõnd uudsust, tuli ette ka väiksemaid äpardusi, ei tohiks need olla säärase suure ettevõtte juures, kus meil peale muu sellekohased traditsioonid veel väljakujunemise ajajärgus on, pahandusküsimusteks ja neid pole sünnis kellelegi ette heita. Need pole kindlasti sündinud tahtlikult, vaid sageli hetkeliste eriolukordade kokkusattumisel. Neid äpardusi võetagu õpistena järg-

nevaiks Võidupühadeks ja nad ei tohiks enam korduda, ega kordugi.

Neljas Võidupüha on nüüd möödas, kuid kõik see ilus ja üllas, mis ta jättis meie hingedesse, see elab edasi järgmiste Võidupühadeni. Kõik see näitas, et aastate eest alatud ja nelja aasta eest teoksaanud mõttest on välja kujunenud sellane suur ja ilus traditsioonide kogu, mis Võidupüha teeb mitte enam üksikute isikute või organisatsioonide ettevõtteks, vaid tõsiseks rahvuspühaks, millele elab kaasa kogu rahvas oma olemuse ja hingega. Võidupüha on võidule tulnud.

*

Suvi on ilus, kuid on ohtlik. Viimaste nädalate rajused ilmad on kaasa toonud palju pikseõnnetusi. Sellele lisanduvad muud tulikahjud ja mitmesugused õnnetused. Aja-

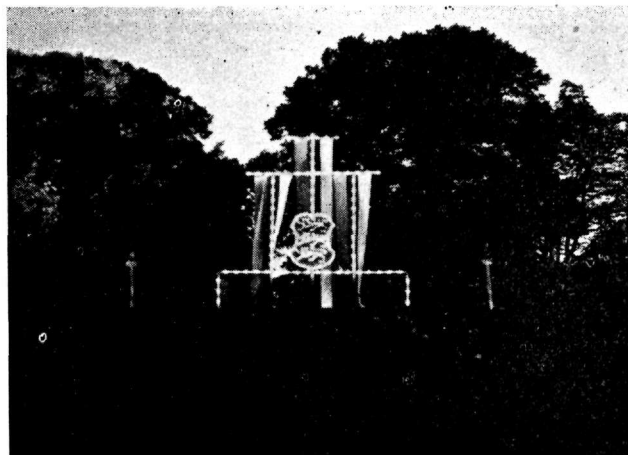

Võidutuli vastsaabununa Haapsalus 23. juunil

lehte lugedes leiame kahjatsusega, et siin on ettevaatamatuse tõttu olnud kahjutuli, seal uppumine, ja, mis kõige hullem, need igapäevased õnnetused autode ja muude sõidukitega! Asjata ei manitsenud Riigivanem möödunud Võidupüha lõputseremoonial kaaskodanikke neis küsimusis senisest suuremale ettevaatlikkusele. Meil ei ole priisata oma varasid ja inimelusid. Meie kodumaa vajab neid mõlemaid. Loomulikult ei saa meie vastu seista looduslikele jõududele, kuid seda enam peame hoiduma õnnetusist, mis tekiavad inimkäe läbi, ja enamasti hoolimatuse või ettevaatamatuse tagajärjel. Suvine ilus aeg ei tohi soodustada õnnetusi, vaid tema kaudu peab uuesti toibuma ja valmima see, mida vajame edasielamiseks sügisel ja talvel.

*

Suvi on eriline aeg ka meie kaitsejõudude elus. Enamik sõjaväeosi on laagris, et seda kõike, mis siseruumides ja kasarmulokorras õpitud, läbi teha laagri avaratel õppe- ja laskeväljadel. Ka kaitseliidu õppe-tegevusel on suvel teatav seisak — vaheaeg. On ju enamik meie pere koosseisust tegelike põllumehi, kellel suvel on tööd oma majapidamises liigagi palju. Jatkuks vaid aega ja käsi! Samuti on linnamehed enamikus suvel puhkusel või lasub nende õlgadel mitme mehe koorem. Seepärast korraldatakse suvel võimaluste piires suvelaagreid, mis täidavad ühtaega teatud õppeülesandeid, kuid on samas ka meelelahutuslikud ja ühis-

Tallinna Harjumägi tuleehetes IV Võidupüha õhtul

distsipliini süvendavad ettevõtted. Kui aeg võimaldab, teostatakse ka kaitseliidu laskeradade ümberkorraldamist uuele laskekoolile. Ja kui suurem enamik peab vaheaegu, siis ei saa seda ütelda meie laskurpere kohta. Praegu käib malevates kibe ettevalmistus üleriiklikeks kaitseliidu laskemeistervõistlusteks, mis toimuvad Tallinnas augustikuu lõpul, sest kes ei tahaks tulla meistriks, ja pealeselle ei olda enam väljas ainult enese eest, vaid ka oma maleva eduka ja hea nime eest. Sama kibe ettevalmistus käib ka meie eliitlaskurite peres, kes juba mõnd aega treenivad end Narvas maailmalaskemeistrivõist-

kaas

IV Võidupüha lõppedes Riigivanemale üleantud albumi —

tiitelleht

esimene lehekül

Tera proovimas

luste vastu, mis toimuvad Soomes Helsingi ligidal Malmi laskerajal 30. juulist — 9. aug. s. a. Nimetatud võistlusest võtab osa 20 rahvust ca 600—700 laskuriga. See tuleb pinev võistlus. Niisama pinev on ka huvi nende võistluste vastu pealtvaatajaskonnas. Sinna arvatakse kokku tulevat hulk huvimatkaajajälgi. Ka meie kaitseliidust läheb jälgijatekskursioon.

Naiskodukaitsele on suvi küllaltki tööd-pakkuv. Korraldati NK suvipäevad, mis tulemustelt olid edukad. Nüüd on naised kinni mitmesuguste meeste ühissettevõtete — suvilaagrid, laskeharjutused j. m., kus tuleb toimida tootlustajatena, sanitaar-personaalina jne. Samas vajavad meie noored Naiskodukaitse abi või juhatusi samadel aladel. Peale selle on Naiskodukaitse ülesandeid mitmesugustel suurematel rahvakokkutulekutel, kus vajatakse nende vilunud kaastööd.

Noored Kotkad on sel suvel juba korraldanud hulga suvilaagriteid ja ühismatku. Osa neid ettevõtteid on veel praegugi käimas. On ju suvilaagriteid poistel alati teretunud nii õppe- kui ka ajaviite-kokkutulekuteks. Nendel laagritel on meie noorte kasvatamises määrav tähtsus. Noorte juhtide täiendamise otstarbel toimub praegu Pärnumaal Valgerannas järjekordne noortejuhtide laager.

Meie Kodutütred on organiseerimise ajajärgust välja jõudnud ja üle läinud päristegevusele. Kui läinud aastal Kodutütred veel piiratud arvul korraldasid suviseid ettevõtteid, siis sel suvel on nende tegevus eriti intensiivne. On korraldatud ja korraldatakse suvilaagriteid nii juhtidele kui juhitavatele. Peale selle tegutseb Võsul Kodutütarte suvikodu, kus Kodutütred viibivad vahetuste järele ringkondade kaupa ja valmistavad ühise tööna suurt vaipa, mis Kodutütarte kingitusena annetakse Riigivanemale.

*

Niisama muutlik kui viimaste nädalate ilmastik on ka maailma poliitiline taevas, vahel päikesepaiste, vahel pilvine. Mõnikord raksatab välkugi hulka ja müristab, kuid sõjajumal sõna tõsisemas mõttes on veel ikka erus, olgugi et Hispaanias käib kibe heitlus. Kuid see on n.-n. sisevõitlus, Hispaania enese, sellest huvitatud riikide ja mittevahel-segamise komisjoni asi. Ka Kauges-Idas kerkisid vahepeal kõuepilved Jaapani ja N. Vene rajal, kuid need näikse lahenedu olevat. Hiinas keeb, nagu ikka viimastel aegadel. Lüüakse vahel isegi lahinguid, kuid ametliku sõda ei olevat. Genf peab suvevaheaega. Kesk-Euroopas toimuvad poliitilised külas-käigud. Inglismaa on ametis Palestiina küsimuse lahendamise-ga. Vahemere küsimusest pole viimasel ajal palju kuulda. Venemaal oli ja käib veel praegugi sisemine puhastus. Ja kogu selle juures kestab edasi üle maailmaline võidurelvastumine, mis muidugi kõik sünnib üldise rahu kaitseks.

Balti riikide vahel valitseb endiselt täielik üksmeel, nagu deklareeriti viimasel Balti riikide välisministrite konverentsil Kaunas 3. skp. Balti liit on Ida-Euroopas rahu ja korra teguriks. Kõik, kes pooldavad rahu, peaksid olema Balti liidu sõbrad!

*

Ristikheinaturmedel seisavad sirgetes ridades heinarõugud. Veel vihiseb vikat luhas ja niidul. Põllumees pingutab, et jõuda töödega joone ajaks, mil valmib uudisleib nurme nõlvadel. Ja palju siis sinnagi enam aega on! Juba iga päev käib põllumees käigu rukkipoollul ja katsub tera. Veel mõned päevad ja algab rukkiloõikus.

Annaks taevataat ilma, ja kui vaja, siis jaopärast ka vihma. Ikka nii palju kui vaja, et miski ei valmiks liig põuaselt ja vara, et aga tõuvili saaks oma jao ja ka linaletamiseks oleks märga!

A. Trouvere.

Eesti ja Poola

ajakirjanduslikust koostööst

Eesti ja Poola ajakirjandus on seisnud pidevalt mõlemate maade ja rahvaste lähendamise ja sõbralike suhete arendamise ja süvendamise teenistuses. Rea aastate jooksul on seda koostööd tagajärjekalt kandnud Eesti-Poola Presseliit, võttes oma erilisteks ülesanneteks:

— süvendada Eesti-Poola ajakirjanduslikku koostööd mõlemate maade sõbralike suhete säilitamiseks ja tugevdamiseks;

— kanda hoolt, et mõlemate maade presse vastastikku objektiivselt ja sõbralikele maadele sobivas toonis ja vaimus valgustaks asjaosalistesse maadesse ja rahvastesse puutuvaid küsimusi ja sündmusi;

— püüda ära hoida eksiarmuste ja väärtõlgitsuste sattumist ajakirjanduslikesse mõtteavaldustesse ja teatesse;

— hoolitseda eksiarmusi ja väärtõlgitsusi sisaldavate kirjutuste puhul õienduste eest;

— kõigekülgselt kaasa aidata mõlemate maade ajakirjanike omavahelise läbikäimise ja sõbralike suhete arendamisele.

Nende ülesannete täitmise eest hoolitsejaks on kummaltki poolt viieliikmelised koostöö komiteed. Eestis on selleks volitatud Eesti Ajakirjanike Liidu poolt moodustatud Eesti-Poola komitee. Oma töö ja ülesannete ligemaks äramääramiseks peab liit perioodiliselt nõupidamisi-konverentse vaheldumisi kummalgi maal. Seni on peetud kolm konverentsi. Järjekordne, arvult neljas, konverents peeti neljandal Võidupühal, 23. juunil s. a., Tallinnas, mil Poola ajakirjanikud viibisid külaskäigul Eestis.

Eesti-Poola Presseliidu neljandast konverentsist võtsid osa: Poola poolt — komitee abiesimees Wl. Besterman, liikmed St. Strumf-Vojtkiewicz, St. Kozicki, J. Wieniewicz, Poola välisministeeriumi Pressebüroo esindaja Z. Lassinski ning Poola Tallinna saatkonna atašee J. Tyszka. Eesti poolt — komitee esimees A. Truuvere, sekretär A. Janson ja Eesti Välisministeeriumi Pressebüroo juhataja kt. dr. A. Massakas. Konverents kinnitas oma tunnustust senise koostöö statuudile, lugedes seda edaspidi teostatavaks muudatustega, et konverentsid peetakse edaspidi mitte iga aasta, vaid iga kahe aasta tagant vaheldumisi Eestis ja Poolas. Samas loeti otsarbekohaseks, et komiteede liikmed võimalikult ei oleks samal ajal mõne teise sama-ülesandelise komitee liikmed, mis seniste kogemuste põhjal neilt võtaks võimaluse täie jõuga Eesti-Poola Presseliidu hüvanguks kaasa töötada. Otsustati pideva informatsioonina vastastikku kolm korda aastas vahetada tööaruandeid ühes oma maa tähtsamate sündmuste kalendaariumi saatmisega. Iga kuu saadavad komiteed vastastikku üksteise korraldusse artikleid oma maa päevaküsimustest majanduslikel või kultuurilistel aladel. Mõlemad komiteed püüavad hoolitseda ajakirjanike vahetamise eest Eesti-Poola vahel. Komiteed võtavad oma kirjutamatuks ülesandeks hoolitseda selle eest, et need algatused teostataks mõlemate maade ajakirjanike liitude poolt kõige intensiivsemalt ja edasilükkamatult.

Ühenduses konverentsiga tutvusid Poola külalised pooleteise päeva kestes meie pealinnaga, meie ajakirjanduse juhtivate tegelastega ja Eesti elu ja oluga. Ka jälgisid nad Tallinnas neljanda Võidupüha avatseremoniaali ning Võidupühal sõideti meie komitee liikmete saatel läbi piduehtes Harju- ja Pärnumaa meie supelranda Pärnusse, kus nad olid pidulisteks kohapealsetel Võidupühal. Edaspidisel ringsõidul tutvusid külalised meie Kesk- ja Lõuna-Eesti vaatamisväärsete põllumajapidamistega ja omavalitsustega ning Eesti maalilisemate maakohtadega. Külalistele näidati Eesti elu ja olu seda omapära, mis neile tundmata ja mida on raske edasi anda kirjutuste kaudu.

Eesti-Poola Presseliidu 4. konverents ja poola külaliste ringreis on järjekordseks lüliks mõlemate maade ajakirjanduste tegelikus ja sõbralikus koostöös. Mida rohkem meie ka edaspidi kokku puutume sarnastes reaallukordades, nagu seda on seni olnud mõlemate maade ajakirjanike mitte ainult kokkutulekud kongressi laua taga, vaid just rahva teenistuses olevate isikutena rahva enda keskel, seda tõhusamad ja viljakamad on meie ühispuute tulemused.

Kaitseliidu häälekandja „Kaitse Kodu!“ on rea aastate jooksul püüdnud olla vahelülis ja informeerijaks esijärjekorras Eesti Kaitseliidu ja relvendliku Poola Küttide Liidu vahel. Ta on toonud Poola Vabariigi ja tema kaitsejõudude tähtpäevadel kokkuvõtlikke kirjutusi Poola maast, rahvast ja kultuurist, Poola vabadusvõitlustest ja tänapäeva elu kandvatest küsimustest ja kaitsekorraldustest. Sama on omakorda teostanud Poola-sõjapresse. Ja seda kõike on võimalik olnud teha vaid selle tõttu, et seda on tiivustanud isiklikud sidemed, tegelikkudele võimalustele rajatud koostöö alused ja vastastikune huvi ja lugupidamine.

Ajakirjandusliku ühispere liikmena tahab „Kaitse Kodu!“ jõudumööda kaasa aidata ka edaspidi Eesti-Poola rahvaid ja maid ühendavate sidemete edasiarendamisele.

Eesti-Poola Presseliidu IV konverentsi istung 23. juunil s. a. Tallinna Välisministeeriumi koosoleku saalis

Veel kaks nädalat . . .

Maailmalaskemeistrivõistluste eel

Vaevalt kaks nädalat veel ning siis avatakse Helsingi külje all, Malmi laskerajal, maailmameistrilaskevõistlused. Avamine sünnib 30. juulil ja lõpp on 9. augustil, mil võitjaile antakse üle auhinnad ning korraldatakse lõpubankett. Aega võistluste alguseks on õige napilt järele jäänud. Harjutustest kui sellastest ei saa enam olla juttu. Need viimased kaks nädalat kuluvad nüüd laskureile puhkuseks. Tööd on tehtud küllalt. Pole vist ükski rahvas, kes osa võtab maailmameistrilaskevõistlustest, peale Rooma 1935. a. laskevõistlusi käsi rüppes hoidnud. Tööd on tehtud järjekindlalt, et olla jälle võistlusküps maailmameistrivõistlusiks.

Maailmameistrivõistlused on laskureile ja laskespordi harrastajatele suursündmuseks, neid võib täie õigusega nimetada olümpiaadiks. Kergejõustiku olümpiaad korraldatakse iga nelja ja laskeolümpiaad iga 2 aasta tagant. Vahe on aastais, kuid vahe on ka muus. Kergejõustiklased võivad püstitada maailmarekorde igal pool ja igal ajal. Ei õnnestunud see täna Tallinnas, võib seda teha homme Nõmmel, ja tagajärjed loetakse ning kinnitatakse. Laskespordi alal on aga asi sootuks teisugune: — maailmameistriks võib tulla ja maailmarekorde saab püstitada vaid maailmameistrivõistlusil, s. t. iga kahe aasta tagant. Võib ju korraldada rahvusvahelisi laskevõistlusi ka muul ajal, kuid kui tahetakse, et loetakse ka maailmarekorde, siis tuleb juure kutsuda rahvusvahelise laskur-uniooni esindus. Seda harilikult ei praktiseerita, välja arvatud Berliini olümpiaad, kus ka kavas seisis „laskesport“, mida aga tõsised laskur-maad ei tunnistanud. Seega laskespordi alal maailmarekordi püstitamine on üks suuremaid sündmusi ja raske asi. Tuleb juba seda arvestada, et võistlus sünnib võõrastes oludes ja „laadal“. „Laadal“ selles mõttes, et lasketiirul on rahvameri koos ja igäüks teeb kisa niipalju kui soovib. Keeldu selleks pole ja pole vajadust olla hiirvaikne nagu meie kodustel laskevõistlusil, kus pealtvaatajaid piiratult juure lastakse ja needki kikivarbail käivad.

Siis vormisoleku küsimus. Kergejõustiklaste suust kuuleme nende esindajailt või võistlejailt enestelt: — „ta polnud vormis, ma polnud vormis jne.“ Aga kuidas siis laskur peab end kahe aasta jooksul vormis hoidma? Võib-olla oleks tal just kodus soodus juhused olnud maailmarekordi püstitada, ja oota nüüd, kuni tulevad maailmameistrivõistlused? Kas ei ole meil tänava kõik senised maailmarekordid purustatud laske alal? Aga kes neid tunnistab? Ei keegi.

Meie ülesanne siin ei ole mitte kergejõustikku maha teha. Kummalgi on omad reeglid ja määrad. Me tahtsime siin vaid näidata, kuivõrd raske on laskesport ja kui karmid on võistlusmäärad, et kätte saada maailmameistri tiitlit ning püstitada tunnustatavat maailmarekordi.

Peale eeltoodu kuulub laskesport kallimate spordiharude hulka. Nii maksis meie väikese laskurmeeskonna Rooma saatmine 20.000 krooni ümber ja nüüd läheb see samapalju maksma, vaatamata sellele, et maailmameistrivõistlused sünnivad meie külje all, Soomes. Aga nüüd saadetakse sinna täied meeskonnad iga relva alal ja nii koguneb laskureid 40 ümber. On hoolitsetud selle eest, et laskureil oleks võõrsil mõnus elada, et nad ei peaks kusagil õlgedel magama ja kodust ka savõetud leivakotist leiba näsima. Ka laskur vajab hoolitsemist nagu teinegi sportlane.

Laskesport on tõesti kallis sport. Esiteks maksab korralik täpsuspüss või vabapüss 200—300 krooni, väikekalibriiline püss on veidi odavam. Aga siis võistlus ise? Vabapüssimatš näiteks on 120-lasuline, peale selle 30 proovilasku, seega kokku 150 lasku. Iga lapua padrun maksab 14 senti, seega laseb üks mees välja 21 krooni eest laskemoona. Kuna meeskonda kuulub 5 laskurit, läheb meeskonna laskemoon maksma 105 krooni. Enne matši käivad aga mitme päeva jooksul medalivõistlused, kus laskurid võivad välja lasta piiramata arvu seeriaid, ja need on mõeldud nii õelda treeninguks, kuid teataval määral ka võistluseks. Kui palju need maksab lähevad? Laskurite eneste peale kulub minimaalne osa.

Tänu pinevale ja asjalikule laskurite treeningule, mida juhatanud meie laskurliidu esimees kindral O. Sternbeck ning tema abilistena sõjaväe laskeinspektori kohuste täitja kolonel J. Siir ja teised, on meil välja kujunenud kõva laskuritekaader, kelle võimete ees me punastada ei tarvitse ja kes just välismaal on maailmarekorde püstitanud ning maailmameistriks tulnud. Ja praegu võime meie oma laskurite kohta ütelda, et nad on tublit karastust saanud. Kindral O. Sternbeck on isiklikult kulutanud 750 krooni auhindadeks, et ergutada mehi laskespordist osa võtma ning paremaid tagajärgi saavutama, ja see on tulemusi annud. Me teame ka juhuseid, kus kindral O. Sternbeck oma taskust rahakoti on võtnud ning laskureile head laskemoona ostnud, kuna ta ei kannatanud märklauas 8 ja 9 silmi, teades, et laskuri võimed on suuremad. Ja siis tulid „kümned“.

Tõsisemad treeningud maailmameistrivõistluste vastu algasid meil tänava kevadel, ja küllap sündis see samuti ka mujal. Mõnest kuust jätkub meie laskureile, et tõusta rahvusvahelise tasapinnani. Pinev on see töö olnud nii laskureile kui ka nende juhtidele. Nüüd selle eest anti laskureile kuuajaline puhkus Narva-Jõesuus, kus nad pärast väikesi treeninguid vabas looduses oma äranägemise järele mõnulda võivad, enne kui sõita maailmameistrivõistlustele Helsingisse.

Kes on meie tõsisemad vastased maailmameistrivõistlusil? Vabapüssist tuleb meil arevestada šveitslastega, soomlastega, rootslastega ja võib-olla veel mõ-

ne teise rahvusega. Väikekaliibrilises püssis on tugevad soomlased, rootslased, norralased. Püstol on lõuna-maalaste relv, kuid ka Soomes ja Rootsis leidub häid laskureid sellest relvast. Rootslane Ullman on isegi maailmameister. Sõjapüssis oleks sama konkurents, mis vabapüssiski.

Milliseid tagajärgi üks ja teine rahvas treeningul on saavutanud, on teadmata, välja arvatud vahest Soome, kes algusest peale mängis „lahtiste kaartidega“. Meie ja Šveits olene olnud enam-vähem kinnised, kuna ei ole tahetud oma saavutusi suureks puhuda, mida nad aga tegelikult on.

Kuna Soome seisab meil kõige lähemal, ja on üks tugevaimaid vastaseid, siis vaatame, millised on olnud nende võistluste tagajärjed.

Juuni algul olid Soomes otsustavad katsevõistlused ja seal tuli Olavi Elo vabapüssist 1113 silmaga võitjaks. Püsti asendist 5 parima laskuri kogusumma oli 1749 silma, mis on 6 silma võrra parem maailmarekordist. Sõjapüssist laskmises tuli võitjaks M. Kaarto 523 silmaga.

Paremad tagajärjed tollel võistlusel olid:

Vabapüssist: 1. O. Elo 355+376+382=1113; 2. K. Leskinen 349+373+384=1106; 3. Rantala 347+369+384=1100; 4. V. Miinilainen 1099; 5. N. Vasenius 1098; 6. Hymini 1093; 7. E. Oksa 1085; 8. B. Frietsch 1085; 9. Pyrhönen 1080; 10. Forsblom 1073.

Sõjapüssist: 1. M. Kaarto 163+182+178=523; 2. Laine 166+171+183=520; 3. Pälve 168+163+181=517; 4. Ekman 514; 5. Granbohm 508; 6. Vaahtera 507; 7. Leppäkorpi 505; 8. Orla 505; 9. Kaarto 505; 10. Läckström 505.

Teisel võistluspäeval korraldati sama võistluskava. Ilm oli samuti tuuline kui eelmiselgi päeval. Vabapüssist tuli jällegi O. Elo võitjaks 1110 silmaga. 2. ja 3. V. Miinilainen ja K. Leskinen 1101; 4. E. Oksa 1100; 5. R. Forsell 1099; 6. B. Frietsch 1096; 7. N. Vasenius 1095 silma.

Nende katsevõistluste järele määrati maailmameistri vabapüssimeeskonda: O. Elo, R. Forsblom, B. Frietsch, O. Hynninen, K. Leskinen, V. Miinilainen, E. Oksa, O. Rantala ja N. Vasenius.

Teisel võistluspäeval lasksid sõjapüssist: 1. L. Granbohm 528; 2. A. Laine 526; 3. L. Kaarto 521; 4. E. Ekman 520. Need 4 ja J. Pälve on, kes esindavad Soomet maailmameistrivõistlusil.

Seni on teada, et väikekaliibrilisest püssist paneb Soome välja alljärgnevad meeskonnad, ehkki neis koosseisudes võivad ette tulla muudatused.

Püsti asendist: O. Elo, O. Herranen, K. Leskinen, T. Mänttari, A. Savolainen ja N. Vasenius.

Põlvelt asendist: O. Herranen, T. Lausamo, K. Leskinen, V. Leskinen, K. Liuhala, T. Mänttari, A. Ravila ja A. Savolainen.

Lamades asendist: S. Halonen, O. Herranen, T. Lausamo, K. Leskinen, V. Leskinen, T. Mänttari, A. Ravila ja A. Savolainen.

Väikekaliibrilisest püssist on iga asend omaette võistlus.

Nagu näeme soomlaste väikekaliibrilise püssi katsevõistluste tagajärgedest, on nad ikkagi „kõvad poisid“. Nii laskis V. Leskinen juuni algul valikvõistlusil püsti asendist 377 silma, ületades seega 2 silmaga oma venna Kullervo nimel seisva maailmarekordi. Teiseks tuli N. Vasenius 372; 3. K. Leskinen 370. Lamades asendist laskis T. Mänttari 398 silma, mis on maailmarekordi kordamine. Siin peab aga tähendama, et meie mehed on mitmel korral välja lasknud maksimume, 400 silma, ja tänavu õnnestus see ka ühel soomlasel Inglise klubimatšil. T. Mänttari järgnesid 396 silmaga T. Lausamo, K. Leskinen ja O. Ravila.

Järgmisel võistluspäeval laskis V. Leskinen püsti asendist 376 silma, O. Elo 375. Lamades asendist laskis S. Halonen 398 silma ja kordas samuti maailmarekordi.

Aga vaatame, mida on siis saavutanud šveitslased? Me teame, et šveitslased väikekaliibrilisest püssist suurt „lugu ei pea“ ja nende „leivanumbriks“ on ikka ja alati olnud vabapüss. Nüüd, tänavu kevadel, haarasid nad tõsiselt ka väikekaliibrilise püssi järele ja saavutasid tähelepanuväärseid tagajärgi.

Juuni algul Oltenis korraldatud katsevõistlusil saavutati alljärgnevad tagajärjed. Kahe päeva jooksul lasti kolm sarja 3×20. 1. Zimmermann 2251 (seega 563 silma sarja kohta); 2. Salzman 2251; 3. Tellenbach 2238; 4. Grünig 2229; 5. Horber 2221; 6. Ryner 2216; 7. Cerrisola 2215; 8. Reich 2211; 9. Kuchen 2206; 10. Bänz 2196 silma.

Nüüd šveitslaste lasketulemusi vabapüssist. Teatavasti said nad Roomas esimest korda lüüa sellest relvast nii soomlasilt kui meilt, ja ka nüüd, oma viimaseil valikvõistlusil, mis nad pidasid mai lõpul, ei küündinud üksikud laskurid maailmarekordini. Kummalgi võistluspäeval lasti välja täis norm, 3×40 lasku, kusjuures 5 meest saavutas üle 1100 silma. Parimaks osutus Grünig 1107; 2. Salzman ja Ciocco kumbki 1105; 4. Horber 1104 ja 5. Tellenbach 1100. Esimesel päeval oli 5 mehe kogusumma 5505 ja teisel päeval 5504 silma. Maailmarekord püsib aga soomlaste nimel 5488 silmaga, seega valikvõistlusel šveitsi meeskond ületas selle.

Vabapüstolist saavutas parima tagajärje Flückinger 548 silmaga.

Rootslased pidasid oma katsevõistlused juunis ja osa võttis vabapüssist laskmises 76 meest. Lasti 25 lasku lamades omast Rootsi vabapüssist. 28 meest saavutas üle 230 silma. Parimad olid: 1. K. A. Larson ja B. Rönmark 242; 3. B. Halldin 241; 4. T. Holmberg 241; 5. O. Hederen 237; 6. L. Lööv, O. Thunvall, F. Franzen, C. af Bühren ning K. Johanson — 236 silma.

Saksa maailmameistrivõistlusil vabapüssist ei võistle, kuid võtab osa 7 võistlusalast. Nende meeskonnad on juba kindlaks määratud ja sinna kuuluvad: Sõjapüssist — Steigelman, Breiter, Oberdorf, Gehman, Pehl, Startman. Väikekaliibrilisest püssist lamades: Steigelman, Schulz, Mälzer, Zimmerman; põlvelt: Sturm, Spörer, Frankenhauser, Olzok ja Steigelman. Siin peab tähendama, et Steigelman on noor 20-aastane laskur, kes Saksat peab esindama 4 alal. Saksa võist-

Külaskäik Tallinna Kodutütarde Leetse laagrisse

Ü l a l : signaliseerimist
õppimas

Keskel: vasakul — laagri
juhtkond

paremal — kodu-
tütred õpivad kä-
sitama tange ja
traati pioneertöö-
deks

A l l : vasakul — laulu-
tund

paremal — mängu-
tund

10. juulil avasid Tallinna Kodutütred sini-must-valge lipu lipumasti heiskamisega oma esimese laagri kaunil Leetse rannikul.

Jälgides noorte tütarlaste esimest laagrit, võib aina imestada seda tööindu, millega nad jätkavad oma laagri ehitust. Omal jõul on ehitatud voodid ja ilusasti korraldatud telgi sisemus — jätkunud on aega telgiümbruse kaunistamiseks kivikestega, männikäbidega, samblaga ja liivaga. On teisigi laagriehitustöid, mida usinasti teevad noored käed. Ettevalmistusi selleks on tehtud pika talve jooksul ja tehakse laagrisi. Noori õpetatakse püstitama telke, ümber käima kirve, sae, tangide ja traadiga. Õppetundidele järgneb meelelahutuseks laulu- ja mängutunde.

Saabub lõunasöögiaeg. Korralikult rivisse koon-
dunult sammuvad kodutütred vajalikkude toidunõudega

köögi juure, kust jagatakse toitu ja algab söömine. Nende vanemate õdede — naiskodukaitsede — poolt valmistatud toit maitseb hästi. Kokkadele kooris öeldud tänusõnadega lõpetatakse lõunasöök ja lahkutakse, et veeta mõnusalt söögile järgnev puhke- ja vabaaeg, ning selle järele asuda õppetegevuse juure.

Õhtusöögi lõppedes kogunevad noored keset laagri-platsi sini-must-valge lipu ümber ühise lauluga „Elagu kõik meie armsamad aasad“. Laagri juhid tervitavad noori, ja päikese loojudes langeb lipp lipumastist.

Puhkama on läinud loodus, puhkama lähevad kodu-
tütredki, öisesse vaikusse jäävad jalutama vaid öövahid.

Laager lõppes 13. skp. seda juhtis auvanemana pr. A. Jeets, laagriivanemana pr. H. Tekkel, laagri-
abivanemana prl. S. Kass ja laagrijuhina prl. H. Nigol.

leb veel püstolilaskmises, olümpia-duellilaskmises ja tu-
vide laskmises.

Olgugi et Vene maailmameistrivõistlusist osa ei võta, küll aga võistles Inglise klubimatsi võistlusil, siis vaatame, millised on nende lasketulemused. Juunis peetud inglise väikekalibrilise püssi laskeklubi-vahelisel korrespondents-laskevõistlusil saavutas tänavu vene-
laste parim meeskond 1985 silma võimalikust 2000 sil-
mast. See oli keskkubi tagajärg. Ja sama tagajärg oli tänavu ka meie lahingkooli üleajateenijate I meeskonnal. Harkovi klubi laskis 1983, Baumani klubi Vorosilovi laskurid (Moskva) 1972 silma. Ametlik maailma-
rekord püsib selle purustamiseni eestlaste nimel 1964 silmaga.

Võrdluseks toome siin ära meie tänavused saavu-
tused: 1. lahingkooli üleajateenijate I meeskond 1985;
2. politsei meeskond 1975; 3. lahingkooli üleajateeni-
jate II meeskond 1970. K. Vilberg saavutas maksimumi
400 silma.

Leningradis peetud väikekalibrilise püssi laske-
võistlusil N. Bogdanov saavutas põlvelt asendist uue N.
Vene rekordi 395 silmaga, mis on 6 silma parem „ko-
danlikust“ maailmarekordist. Samal võistlusel „Dü-
namo“ laskurid Lisejev, Gorelik, Trashtshikov ja Egu-
nov saavutasid lamades asendist 398 silma, mis on maa-
ilmarekordi kordamine, ja nagu Eestigi oma maksimum
võimalikust — 400 silmast. „Dünamo“ 5-liikmeline
meeskond saavutas 1982 silma.
V. H.

ja diplomaatia

Maailmasõja lõpust ei ole möödunud veel kaht aastakümnet, aga juba kuulub kartusi uue Euroopa-sõja puhkemise võimalusist. Kas ja kuidas need kartused on põhjendatud, milliseid vastu- ja pooltväiteid uue sõjapalangu väljavaadete tõenduseks tuuakse, need küsimused, kui osalt väga teoreetilised, jätame praegu kõrvale. Küll aga peame teadma, et iga sõda (eriti kallaletungi-) vajab rohkeid, pidevaid ja süstemaatilisi ettevalmistusi siseriigis ja väljaspool. Siseriigis valmistatakse ette relvastatud jõud ja rinne, majanduslik baas, seesmise julgeoleku süsteem jne. Väljaspool riiki teostab sõjalisi ettevalmistusi diplomaatia, nii avalik kui ka salajane.

Missugused on diplomaatia ülesanded ühenduses sõja ettevalmistamisega ja missuguseid põhimõtteid siin arvestatakse, seda püüame vaadelda alljärgnevas ülevaates.

Iga sõjategevuse esimesi tingimusi on — kõik aktioonid peavad vastasele tulema ootamatult. Seesama maksab ka sõja diplomaatilises ettevalmistuses. Vastane peab jääma teadmatusse meie diplomaatia sammudest selleks, et ta ei suudaks pareerida meie kavatsusi. Seda nimetatakse poliitiliseks ootamatuseks. Poliitilist ootamatust vastase suhtes püüab alati saavutada iga sõtta suunduva riigi diplomaatia, seda vältida aga püüab vastariigi diplomaatia. Teiste sõnadega, poliitilise ootamatuse seisukohalt diplomaatia peab:

— võimaldama sõjast hoidumist riigile ebasoodsal ja soovimatul ajal;

— välja kutsuma sõda (kui riigi huvide taotlemine teisiti on võimatu) puht-sõjaliselt ja majanduslikult sobivaimal ajal, soodsaimate väliste tingimuste juures.

SOODSAD VALISED TINGIMUSED, mis ongi meie käesoleva ülevaate peateemaks, saavutatakse sellega, et diplomaatia:

— isoleerib vaenulise riigi ta võimalikest liitlasist;

— muretseb oma riigile aktiivseid liitlasi;

— mõjutab erapooletuid riike suhtuma vaenuliselt vastasele ja sümpaatselt oma riigile;

— võtab vastaselt võimalused hankida teistest riikidest sõjapidamiseks vajalisi tooraineid, varustust, krediite jne.;

— avab oma riigile välised võimalused mitmesuguseiks majanduslikeks vajadusiks (laenuid, relvad, toorained jne.), mida nõuab sõjapidamine.

Need ongi jämedas joones ülesanded, mida võimaluste kohaselt püüab taotleda diplomaatia sõja ettevalmistamisel. Kuidas neid põhimõtteid rakendatakse

tegelikus elus ja missuguseid üksikmomente siin võib esile kerkida, seda näeme alljärgnevatel näidetel.

Sõja diplomaatilise ettevalmistamise huvitavaks eeskujuks on Vene-Jaapani sõda 1904. a. Siin eriti sirgjooneline ja osav on Jaapani diplomaatia. Pärast Hiina-Jaapani sõda (1895. a.), mille hiinlased kaotasid, näis Jaapani vastu tekkivat tugev riikide koalitsioon: Prantsusmaa, Saksamaa, Vene. Kuna Jaapanil oli ette näha sõda Venega, siis oli tarvis varakult pareerida nimetatud koalitsiooni hädaoht. Seda saavutas Jaapani diplomaatia sellega, et: 1) hankis Inglismaa nõusoleku relvastatud väljaastumiseks Jaapani poolel, juhul, kui Jaapan peaks sõjas Venega sõdima rohkema kui ühe riigiga ja 2), nii üllatav kui see on, hankis ka Hiina, oma äsja vaenlase sõpruse. See viimane oli Jaapanile samuti väga tähtis, sest 1904. a. sõjalised sündmused arenesid peamiselt Hiina territooriumil. Lisaks kõigele oskas Jaapani diplomaatia muretseda välislaene Ameerikast ning juba tegeliku sõja perioodil osta Hotchkiss-kuulipildujaid isegi Vene liitlaselt Prantsusmaalt. Niisama osav ja oludekohane ei olnud aga Saksa diplomaatia maailmasõja eel. Sakslased ise kinnitavad (B. W. v. Bülow, „Die Krisis Berlin“ III), et selles vaenuliste riikide rõngas pidanuks Saksamaa välispoliitika olema kas rahuarmastav ja järeleandlikum, et tervendada oma vahekordi Inglismaa, Prantsusmaa ja Venega ning oodata nende liidu (s. o. Entente) lagunemist, või siis Saksamaa oleks pidanud valima soodsama momendi sõjaks ja nimelt preventiivseks sõjaks. Siin märgime ühtlasi, et diplomaatia ja strateegia peavad olema ühesuunalised ja loogilises seoses. Saksamaa juures aga nägime vastupidist: ta taotles kallaletungi diplomaatiat tegelikus kaitseolukorras.

LIITLASTE küsimus oli vanasti lihtsam kui praegu. Näiteks 18. sajandil iga liitlane määras liiduvägede koosseisu ainult osa oma relvastatud jõududest ja sellega oli tema kohustus koalitsiooni vastu täidetud. Selle osa suurus olenes ähvardavast ohust ja loodetavast kasust. Niisugused piiratud vastutusega liidud olid aga väga rabadad ja seepärast, nagu tõendab Clausewitz (Clausewitz, „Vom Kriege“), olenes Euroopa vallutamine Napoleon I poolt mitte nii palju ta vastaste sõjalisist kui just poliitilisist vigadest.

Tänapäeva liidud on aga mitmeti tugevamad. Ja seda seepärast, et liiduriik: 1) kasvatatakse liitlase yaimus juba palju aastaid enne tegelikku sõda ja 2) seotakse enese külge mitmeti pidevate majanduslike suhetega. Sääraseis tingimusi oma liitlaskohuste muutmise või lõpetamine ja ka eraldi rahu tegemine ei ole

enam üksi asjaomase valitsuse teha, vaid siin peab arvestama juba ka oma riigi mõjuvaid poliitilisi parteisid ja rahvast. Austria-Ungari vastutav poliitik ja välisminister krahv Czernin (Czernin, „Im Weltkrieg“), nähes, kuidas kestev maailmasõda kurnas Austria elujõudu ja riigi paratamatult sunnas hävingusse, tõstis korduvalt üles eraldirahu küsimuse. Kuid Austria enamusrahvus — sakslased — ei tahtnud sellest kuuldagi ja nii oli Czernin sunnitud loobuma eraldirahu kavatsust ja lõpuks ka ministri-portfellist. Kui aga Vene, Bulgaaria, Türgi ja Austria-Ungari siiski Maailmasõjast välja tulid separaatselt, siis oli siin põhjusteks: Vene — revolutsioon, teistel aga kolmikliidu (allieerunud keskriikide) kaotus ning lagunemine. Itaalia lahkumine kolmikliidust ja sõjalise konventsiooni lõpetamine Saksamaaga teostus teatud kergusega seepärast, et Inglismaa mõju oli Itaalias tugevam kui Saksamaa oma. Ja lõpuks Itaalia lahkumine teostus ka enne kui ta oli jõudnud ennast siduda kolmikliidus sõjaga.

Hoolimata aga praeguse aja liitude poliitilisest tugevusest, koalitsiooni jõud on siiski väikesem tema üksikkomponentide jõudude summast. Seda seepärast, et igal riigil — olgu ta kui aus ja otsekohene liitlane — ikkagi südame ligidal on omad erihuvid ja -vajadused, mida ei saa sundida unustama ka puhtsüdamlikem liiduleping. Koalitsiooni huvid leiavad küll tähelepanu, kuid — välja minnes oma riigi huvidest. Seda nimetatakse terveks riiklikuks egoismiks. Arvatakse, et osaliselt seepärast ei suutnudki Venemaa lõpetada Maailmasõda ühel ajal teiste liitlastega, et ta liiga palju ohverdas ennast Entente'ile ja sealjuures ei arvestanud Vene riigi omahuvideid. See tähendab — tal puudus terve riiklik egoism. Feldmarssal Douglas Haig (Inglise vägede ülemjuhataja Maailmasõjas, läänrindel, meie Vabadusristi kavaler, surnud 1928. a.) nõudis Maailmasõja kogemuste põhjal, et hoolimata koalitsioonivägede ühisest sõjalisest juhatusest peab olema koaleerunud riikidel veel ühine poliitiline juht. Kuivõrd just see viimane teostuks praktiliselt, on küsitav, sest koalitsioon ei ole mitte riikide föderatsioon.

Majanduslikult tugevam liitlane peab paratamatult toetama majanduslikult nõrgemat. Napoleoni sõdade ajajärgul Austria, Venemaa, Preisi ja Rootsi lubasid Napoleoni vastu saata teatud arvu sõjavägesid, mille eest Inglismaa maksis neile igakuise rahalise subiidiumi. Toetuse suurus, mis Inglismaa iga sõduri pealt andis, olenes sellest, missugusel määral üks või teine riik oli huvitatud sõjast Napoleoni vastu. 1813. a. kõige suurema tasu sai Rootsi, sellele järgnes Vene ja kõige vähem sai loomulikult Preisi. Praegusel ajal niisugust majanduslikku „toetamist“ ei kasutata ka varjatud kujul. Subiidiumide asemel harrastatakse nüüd laenude andmist majanduslikult nõrgema liitlase toetamiseks. Aga liitlaskrediidid võivad osutuda laenajale kaheteraliseks mõõgaks. Sest võlastaja-liitlane võib majanduslikult nõrgemale, s. o. võlgnik-liitlasele avaldada sihlikku mõju ja isegi teatud survet. Kuid just seepärast kasutataksegi tihti liitlastevahelisi kergeltantavaid sõpruslaene, et tihedamini siduda teist riiki või teda mõ-

jutada. Sellega seletatakse ka näiteks Portugali astumist Maailmasõtta Inglismaa mõjutusel jne.

Tuleb vahet teha vabatahtlike liitlaste ja n-ü. sunniviisiliste liitlaste vahel. Esimeste all mõtleme neid, kes liitlaskohused võtavad enesele seesmise veendumuse ja vajaduse põhjal, teiste all aga neid, keda teine riik sunnib selleks. 1812. aastal Napoleon käsutas Austria ja Preisi koos enesega sõjakäigule Venemaa vastu. Mõlemad sunniviisiliselt liitlaseks tehtud riigid olid ametlikult küll liitlased, aga salajas suured Napoleoni vaenlased ja nii sisuliselt kui ka tegelikult liitlased just Venemaaga. Selle tagajärgi me teame.

Kuid mitte alati ei tule sunnitud liitlastele vaadata kahtlusega. Maailmasõja päevil liitlaste diplomaatia mõjutas Itaaliat, Rumeeniat ja Greekat, keskriikide diplomaatia aga Türgit ja Bulgaariat osa võtma sõjast, ning kõigist neist said küllalt kindlad liitlased.

Olgu liiduleping milline tahes, ei omanda liit siis kindlat praktilist väärtust kui ta pole täiendatud sõjalise konventsiooniga. Sõjaline konventsioon peab varakult formuleerima kõik sõjapidamise ühised põhialused nii palju kui on võimalik ette näha. Peale selle konventsioon tavaliselt määrab kindlaks: 1) millistel juhtudel riik on kohustatud osa võtma sõjalisest tegevusest, kui ta liitlane kistakse sõtta, 2) sõjaväe minimaalarvu ja -aja kummagi liitlaste tegevusse astumiseks rindel, 3) liidu sõjavägede juhtimise, tegevuse ühtlustamise jne. tingimused, 4) et kumbki liitlane ei tohi teha eraldirahu, 5) materjaalse koostöö, tehniliste teadete ja luureandmete vahetamise, isikliku koosseisu jne. tingimused.

Sõjalised konventsioonid töötab välja kummagi liitlase kõrgem sõjaväejuhatuse, mille järele nad läbi vaadatakse diplomaatide ja ratifitseeritakse vastavate riikide kõrgeima võimu poolt. Kuna sõjalised konventsioonid on ligidalt seotud liitlaste sõjaplaanidega ja ettevalmistustega sõjaks, siis vastavalt tegeliku elu muutuvatele nõuetele ja olukordadele tuleb aegajalt värskendada ja täiendada ka sõjaliste konventsioonide üksikuid paragraafe. See nõuab tavaliselt kõrgemate sõjaväejuhatuste, vastutavate diplomaatide ja teiste isiklike kokkusaamisi kas perioodiliselt või tarviduse järele. Selle tõttu vastavate isikute sõidud liitlasriikidesse, eraviisilised „jahikäigud“, „puhkused“ võõras riigis jne. väärivad välismail erilist jälgimist.

Prantsuse-Vene sõjaline konventsioon ratifitseeriti juba 1892. aastal, vormiline liiduleping sõlmiti aga 7 aastat hiljem. Saksamaa ja Austria-Ungari vahel puudus Maailmasõja eel sõjaline konventsioon teotsemiseks Vene rindel, kuigi kindralstaabi ülem ja parastine tegelik ülemjuhataja feldmarssal Conrad v. Hötzendorf juba 1909. a. ja hiljem sõja ajal seda teatud ulatuses nõudis. Saksamaale aga oli kasulikum lahtiseks jätta täpsed kohustused. Sest nii võis ta Austriat sundida Galiitsias pealetungile, mille tõttu Vene tähelepanu Ida-Preisimaalt tõmmati austerlaste vastu. See omakorda soodustas sakslastele Ida-Preisimaal rea võidukaid lahinguid, Austriale tõi aga ta paremate väekoonduste kaotusi.

Balti riikidel puuduvad sõjalised konventsioonid ja isegi tõsised liidulepingud, välja arvatud Eesti ja Läti. Säärased olukorra parandamiseks on meie ja teiste poolt rohkesti samme astunud, kuid mitmesuguseil põhjusil ei ole diplomaatia siin suutnud ületada ettenihutatud takistusi. Balti riikide ja Soome ühis- ja üksikolukorras on see kahtlemata suur miinus. Seda on korduvalt rõhutanud eriti Inglise silmapaistvaid tege- lasi.

Tänapäeva välispoliitika on suurel määral seotud majanduslike huvidega. Seda silmas pidades diplo- maatia ülesandeks on sõjale anda kohane loo- sung, mis leiaks rohkete poolehoidu välisriikides ja mis oleks mõistetav laialistele massidele. Selles erilist osavust näitas Ameerika ühendriikide president Lin- coln 1861. a. alustatud setsessioonisõja puhul, mis puh- kes peamiselt Põhja- ja Lõuna-Ameerika majanduslike vastuolude tõttu. Nimelt tööstuslik Põhja-Ameerika tahtis tollide kaitsel oma saadustele kindlustada laia turu põllumajanduslikus Lõuna-Ameerikas. Selle loo- sungiga ei võinud Lincoln sõda alustada, sest siis oleks võidud Põhja-Ameerikale kergesti ette heita Lõuna- Ameerika ekspuuteerimist. Seepärast kuulutas Põhja- Ameerika, et ta algab sõda inimõiguse kaitseks ja neeg- rite vabastamiseks orjusest. Nagu teame, võitis see loosung väga suure poolehoidu kogu tsiviliseeritud ma- ilmas ja tõeline sõja põhjus jäi hoopis nägematuks. Ka Inglismaa astumine Maailmasõtta teostus loosungi- ga — Belgia neutraliteedi, rahvusvahelise õigluse jne. kaitse, tegelikult aga oli põhjuseks Saksamaa majan- duslik konkurents. Samasuguseid loosungeid, tihti liialt läbipaistvaid, näeme praegustes sõjalistes konflik- tides. Itaalia-Abessiinia sõda kasvas välja „piiritüli- dest“, Jaapani relvad Kauge-Idas tärisid „seesmise korra loomiseks“ Hiina territooriumil jne. Ka Hispa- ania kodusõja pooli ei toetata väljastpoolt mitte selle riigi ilusate silmade, s. o. ideelise fašismi või demokra- tismi pärast, mängus on hoopis materjaalsemad huvid.

Välispoliitika, olles sisepoliitikale otseseks järeldu- seks ja jatkuks, ei ole alati kombinatsioonides vabade kätega. Huvitava näite sellest pakub Prantsusmaa 1870. a., millal hoogu võttis tugev vabariiklik opositsioon II impeeriumi vastu. Valitsev klerikaalide kildkond, kes oli koondunud keisrinna Eugenia ümber, kavatses kons- titutsiooni muutmist ja kiiret opositsiooni hävitamist. Niisuguse seesmise pöörde eelduseks aga nõudis valit- sev kildkond sõjalisi võite; et rahva silmis tõsta keis- ri (Napoleon III) populaarsust. Nii kujunes II impee- riumi reaktsioonilisest elemendist sõjaerakond, mis aga omakorda oli väga teretulnud Bismarck'ile. Sest ka tema vajas sõda ja nimelt Prantsusmaaga, et lõpetada Saksamaa ühendamist. Prantsuse välispoliitika püüdis saavutada liitu Austriaga, et ühiselt võidelda Preisi vastu. Austria aga seadis eelduseks ka Itaalia kaasa-

tõmbamise liitlaskonda. Itaalia omakorda oli nõus tin- gimustel, kui temal lubatakse vallutada Rooma ja kär- pida paavsti ilmalikku võimu. Sisepoliitilisel kaalutlu- sil aga Prantsusmaa ei soovinud paavsti jätta toetuseta ja nii ei suutnud ka Prantsuse diplomaatia liitlaste han- kimisel saavutada reaalseid tulemusi. Ühise liidu loo- mine Preisi vastu jäi peatuma läbirääkimiste staadiumi kuni viimaks kahurite mürin Wörthi ja Spicherni all igasugused jutudki liidust sootuks summutas — Prant- susmaa jäigi ükski. Ka sakslased süüdistavad oma sise- poliitilist olukorda selles, et 1919. a. Berliin ei suutnud välispoliitiliselt toetada Saksa tolleagset kolonisatsioo- ni-tegevust Baltikumis meile tuntud landesvääri sõjana ja Bermonditi affäärina 1919. a., mille tõttu see täieli- kult nurjus (D. G. Tschoke, „Der Feldzug im Balti- kum 1919 als Ausgang östlicher Siedlung“).

Lõpuks peatume veel ERAPOOLETUTE RIIKIDE seisukorra juures. Erapooletud riigid on sõja eel ja sõ- ja ajal tugeva tähelepanu ja mitmete välismõjude ob- jektideks. Seepärast ka diplomaatia ei kontsentreeri oma tähelepanu ainult võimalikele vastaseile, vaid jäl- gib rahvusvaheliste sündmuste ja suhete arengut hoo- pis laiemalt. Erapooletud riigid on sõja eel ja eriti sõja ajal suureks tungide ja jõudude survepunktiks. Siis kummagi sõdiva poole esindajad ja agendid püüa- vad saavutada endale sümpaatiat, majanduslikke välja- vaateid jne. jne. Selleks kasutatakse tihti ähvardusi ja majanduslikke survevahendeid, aga tihti ka ajakirjan- duse äraostmist, salajasi kokkuleppeid poliitiliste rüh- mituste ja mõjukamate isikutega jne.

Mõnikord neutraalsed riigid võivad ka sattuda sõ- jalise blokaadi ringi. Sel juhul lubatakse neil oma vä- liskaubandust korraldada ainult sõdivate riikide kont- rolli all. Maailmasõja ajal kontrollisid liitlased mitmete erapooletute riikide väliskaubandust, mida šveitsis teos- tas segaühing „S. S. S.“ (Société Suisse de Surveillan- ce), Hollandis „N. O. T. Nederlandsche Overzu-Trust“ jne. Need reguleerisid nimetatud riikides kogu välis- kaubanduslikku liikumist. Skandinaavia riikides, eriti Norras sääraseid organisatsioone ei olnud, vaid siin valvasid väliskaubanduslikke suhteid liitlaste diplo- maatilised esindajad. Erapooletud riigid peavad aeg- sasti niisuguseid vahelesegamisi ette nägema ja nende diplomaatia peab seda arvestama õigeaegselt.

Kokku võttes peab märkima, et diplomaatia üles- anded ühenduses sõjaga on väga mitmekesised. Seda enam, et iga riigi positsioon teiste suhtes on erinev, millest omakorda on tingitud ka erinevad välispoliiti- lised vajadused. Kuidas neid vajadusi rahuldati siin ja seal, seda nägime eelmises ülevaates. Kaasaja sünd- muste hindamisel ja jälgimisel aga peame teadma, et põhimõtted on muutmatud — muutuvad ainult nende toatlemise viisid ja vahendid.

Võidupüha pühitsemine on elustanud ja juure toonud mitmeidki meie vanu rahvatraditsioone ning pannud aluse hulgal omapärastele ettevõtetele.

Anname alljärgnevale kirjutusele, mis käsitleb võiduhiite küsimusi, ruumi mõttevahetuse korras.

Kuigi Võidupüha ta praeguses kujus on alles väga noor rahvapüha, võib siiski kinnitada ta nii tugevat massidele hinge kasvamist, et maakonnalinnades loodud Võidupüha korraldavatel komiteedel ei ole enam erilisi raskusi päeva korraldamisel ja juhtimisel valdades, alevikes, külates. Kahtlemata kinnitab see kõik päeva hingelähedust rahvale ühelt ja on heaks tulevikueelduseks päevale enesele teiselt poolt. Võidupühaga on taas elustatud väga vana rahvatraditsioon, missugune asjaolu on ühtlasi päeva jõu mõistmise võtmeks. Ent meie kohus on hoolitseda ja teha kõik, et see päev ei muutuks tavaliseks rõõmupäevaks suvel, et ei kahvatuks päeva sügav mõte. Ainult siis jääb päevale ta väärtus, kui selle pühitsemine isenesest sisendab rahvahulkade hinge ja teadvusse äratundmise mingist kõrgest ja suurest. Selle saavutamiseks peab aga enne kõike looma miljö, kujundama ümbruse ja sellega süvendama traditsiooni pühadust. Siin seisab meil ees palju tööd.

Võidutule asukoht on seni suures ulatuses olnud juhuslik. Leidub asundusi ja külasid, kus võidutuli süüdatakse ühel aastal siin, teisel seal — nii, kuidas see silmapilgul leitakse olevat võimalik ja lihtsam. Sellasena, teatud ulatuses orvukesena, ei oma aga püha võidutuli kunagi seda mõtet ja haaravust, mida tahaks tal lootuda ja oodata — ta jääb kuidagi jaanikuliselt lõkkeks, mil nagu puuduks väärikus ja mis on mõeldud selleks, et hämaras suveöös siirduda leegi mant korjama lähedaselt aasalt öökastes pääsusilmi ja noppima kuldseid kullerkuppi või — otsida sõnajaalõit... Kõigel sel ei puudu ju oma sügav müstika, kuid sel müstikal ei ole palju ühist võidutule mõttega.

On seepärast enne kõike tarvilik, et võidutule asukoht teatud külas või asunduses jääks alatistelt üheks-samaks. Võiduvaljak, võiduplats, või nimetagu seda paika algul kuidas tahes, peab olema valitud õnnelikult ja peab olema kõrgemal kohal. Kohati ongi asunud võidutuld korraldama muistseil linnuseil, mis on kahtlemata õnnelik lahendus, kuid sääraseid kohti, võiks ka ütelda õnnelike kohti, leidub meil ikkagi vähe. Enamikes paigus tuleb võidutule asukoht leida mängi valikut eriti soodustava eelduseta, arvestades sealjuures veel kümnete inimeste eri soove.

Mõistagi ei ole see ülesanne kerge, kuid asja huvides ja üksteist mõistes tuleb küsimus ometi lahendada. Liisk peaks muide langema juba vabariigi 20-daks aastapäevaks.

Käimasolev kodukaunistamise hoog töö, millele maal on suhtunud kõikjal mõistvalt ja heatahtlikult, tohiks ühtlasi ka siin tulla tõsiselt arvesse. Kui võidutule asukoha üheks eelduseks on seatud kõrgem koht, siis teiseks tuleb lisandada nõue, et see koht ei oleks lage. On seepärast tõenäoline ja soovitatav, et paljudes kohtades, muidugi seal, kus puuduvad loomulikud eeldused võidutule sobivaks asukohaks, tuleb lähimas tulevikus rajamisele erilisi võidutammikuid, võidukaasikuid või muud taolist, olenevalt sellest, missugustest puudest moodustatakse lageda võiduplatsi kate. Võiduplatsist moodustub seega võiduhiis — usundliku põhiolemusega iidne element meie rahvatraditsioonis. Mõistagi tuleb selle planeerimisel käia kindla ja hästivalmistatud kava järgi. Plaanikindlalt rajatud puistu keskele jääb vaba ja avar võiduplats võidualtari ja kergesti transporteeritava võidutule fooniga, millede kavandeid juba ongi asunud valmistama meie üksikud kunstnikud (vt. näit. „Taluperenaine“ nr. 6 — 1937). Samavõrdse hoolikusega tuleb valida võidutule aluse või võidualtari kavand. Ta olgu lihtne, kuid meeldiv ja kunstipärane. Kalliks ei lähe altari ega foongi, pealegi teostatakse tööd ümbruskonna organisatsioonide ühisüritusena, mis lahendab kulude küsimuse veelgi soodsamalt. Kuna võiduhiie rajamine võtab enam aega, on võidualtari ja fooni korraldamine väiksemaulatuseline toiming, mis tuleks viia kindlasti läbi suveks 1938. a., millal teatavasti toimub Võidupüha pühitsemine eriti pidulikult.

Võiduhiite rajamisega on maa rikastunud nägusate platsidega, mille väärtus on suurem kui see ilmneb esimesel hetkel. Tuleb aga ka silmas pidada, et võiduhiis, kui see on rajatud, ei kujuneks labase lõbu tallermaaks ja tavaliseks pidupaigaks. On loomulik, et vaba plats hiie keskel sisaldab muru ja kunstipäraselt loodud teid ümber püsiva võidualtari. Koht võib kujuneda jalutuspaigaks suvepühapäevadel, kuski võiduhiies võib paikneda ka kiik, mis on olnud meie

rahvale kord hingelähedane, millest aga ajavaim eestlase tugevasti on eemaldanud. Ei ole põhjust kiike süütu lõbustusvahendina visata n.-ü. üle parda, liiatigi kui on teada selle osa meie rahvaluules. Siin tuleks tõsiselt mõelda mineviku traditsiooni taaselustamisele, mis ühtlasi on meie omapärasuse elustamine.

Raskeimaks küsimuseks võiduhie rajamisel on tõenäoliselt maa-ala küsimus, kuid vaevalt seegi valmistab ülesaamatuid raskusi. Meil leidub küllalt vaba maad, millele ei leita kindlat otstarvet, leidub pea-aegu kasutatamatuid mäekinke, kust puudki ajajooksul on kadunud. Need on sobivad kohad võiduhieks, mille rajamine ühtlasi oleks suur samm edasi käimasolevas kodukaunistamise hoogtöö aktsioonis. Asja õnnestumise pandiks jääb hea tahe ja leplik arusaamine küsimuse ulatuslikkusest. Tõenäoliselt tuleb kohtadel leiduv sobiv maa-ala selle omanikult või isegi omanikelt kas omandada vallaomavalitsusele või mõnele teisele orgaanile, et vabastada võiduhie tulevik võimalikest meelemuutustest ja tujudest. Võiduhiit ei saa ju rajada aastaiks ega aastakümneiks, vaid — igaveseks.

Jääb lõpuks küsimus, kes võiks olla küsimuse algatajaks. Peab pikema kaalutlemiseta märkima, et

siin on raske midagi ette määrata, kuna kõik oleneb kohapealsetest oludest ja olukordadest ning võimalustest. Kes aga võiks võiduhie rajamisele panna käed külge ja viia küsimuse liikuma, on Kaitseliit, kel on rakud tihedalt üle maa. Kaitseliidus valitseb kindel ja vankumatu arusaamine Võidupüha tähtsusest ja selle sügavast mõttest, Kaitseliit on osutanud teeneid paljudes väga ulatuslikes küsimusis, ta on ühtlasi ka see, kelle õlul lasub hetkel Võidupüha ettevalmistamine. Seda teades tuleb pidada loomulikuks, et Kaitseliit on kutsunud ka hoolitsema selle eest, et Võidupüha tõesti juurduks püha ja sügava mõistena masside hinge. Siin on võiduhie oluline seisund ning aeg on asuda tööle ka selles suunas. Tihedalt üle maa tekkigu need paigad, kust mineviku võitluste vaim nõrguks hardana ja pühana olevate ja tulevate põlvete hinge, meenutades möödunud võitlusi ja kutsudes sosistama pühasse metsavaikusesse sõnu: „Me ei taha kellegi maad, kuid me ei luba, et keegi tuleks taas vallutama meie esisade püha pinda!“ See on Võidupüha sügav tóotus ja seda tóotust sunnib meid ikka ja ikka jälle andma püha võidutuli ning — võiduhie.

Johannes Kaup

Kaitseliidu I veterinaarpealikute üldkoosolek

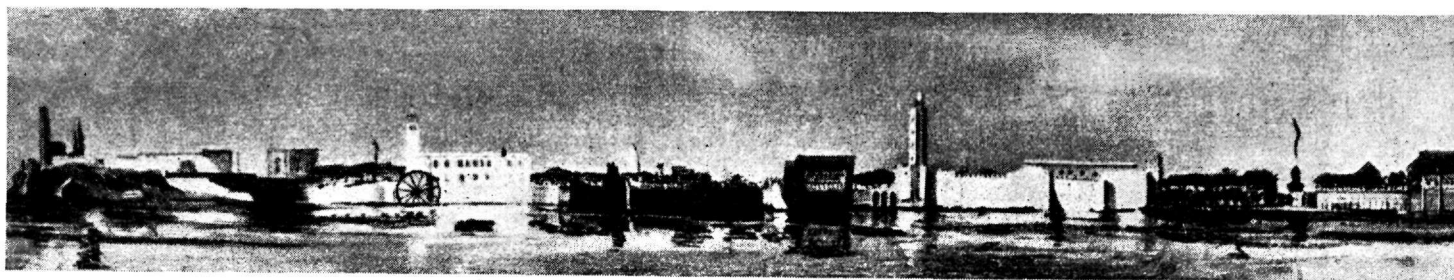
6. juunil teostus Tallinnas üle riigi Kaitseliidu üksustes tegutsevate veterinaarpealikute esimene üldkoosolek. Kuna varemalt veterinaarpealikud tegutsesid igäüsi oma üksuse juures ühisest keskusorganiseerimatult, moodustati käesoleval aastal juba vastav kindel organisatsioon.

15 malevast võttis üleriiklikust koosolekust osa 40 veterinaarpealikut. Koosolekut juhatas Kaitseliidu veterinaarpealik dr. A. Herodes. Koosolekul arutati peamiselt veterinaarpealikute tööpõldu puutuvaid praktilisi küsimusi, samuti leidsid käsitlemist veterinaarpealikute edaspidisesse organiseerimisse puutuvad küsimused.

Üldkoosolekust osavõtjad

Korraldatud koosolekul võeti vastu ka n.-n. veterinaari standard-paun.

MAAILMANÄITUS

Käesoleva suve suursündmus on Pariisi maailmanäitus. Pariis on ehtinud end pidurõivaisse ja ootab külalisi, kellede arv peaks tõusma mitu korda suuremaks kui see oli möödunud aastal Berliini olümpiamängudel. Pole huvitusest märkida, et mõlemad, nii tänavune Pariisi maailmanäitus kui ka möödunud aasta Berliini olümpiamängud püüdlevald oma otseste sihtide kõrval ka kaudseid eesmärke, seades need koguni esiplaanile. Maailmanäituse korraldajad kuulutavad oma programmis, et näituse eesmärk pole mitte üks majanduslikke sihte taotlevald rahvusvaheline aktsioon, vaid ka rahvaste rahu ja üksmeele manifestatsioon, mis peab süvendama sümpaatiat ja üksteise mõistmist. Kaupade kõrval paluti välja panna ka ideid, sest nende vahetus ja tundma-õppimine pole rahvaste elus mitte vähem tähtis kui majanduslikud küsimused. Ükski saavutus tänapäeva mõtte- või teadusevallast ei tohi jääda võõraks näitusele, vaid nad peavad olema esitatud niisama aktiivselt ja hästi kui tööstus ja kaubandus.

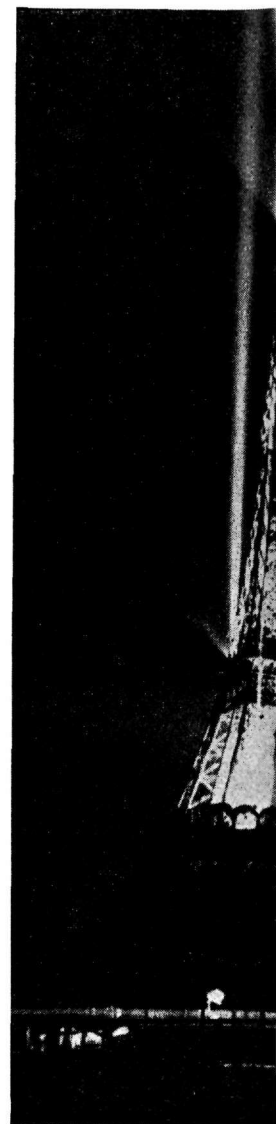
Käsitöö ja tehnika vallas tahab näitus tõsta ausse käsitöö-õskust ja käsitöölisi, püüdes luua laialdast ühendust käsitöölise ja kunstnike vahel. Ta püüab soodustada uute stiilide loomist ja näidata, et maitse originaalsus ja peensus, samuti kui fabrikatsioonide ehtsus peavad leidma üldist tarvitust, sest kenadus ja kasulikkus on lahutamatud.

1937. a. maailmanäitus tahab olla progressi süntees, mida on saavutanud praegune generatsioon. Ta lubab näidata maailma tsivilisatsiooni bilanssi. See bilanss näitab igale rahvale, mille peale peab tema rohkem rõhku panema, et seista vääriliselt teiste ridades või võita enesele paremat seisukohta. Iga külastaja eraldi, olgu ta tööstur, kaupmees, käsitööliline, põllumees, kunstnik või lõpuks koguni teadusemees, võib mõne tunniga veenduda, kuidas on eduga tema professioni alal mujal maailmas, mis võimaldab hinnata enese isiklikku seisukohta ja võtta hindamisele kontingentide saavutused. Maailmanäitused taotlevald sihti, et anda laialdast selget ülevaadet kõigist tsivilisatsiooni saavutustest, mis kününib kõikjale ja sisaldab kõiki inimkonna tegevusharusid. Nad püüdlevald seda, et ükski külastajaist ei võiks ütelda, et ta ei ole midagi näitusest õppinud.

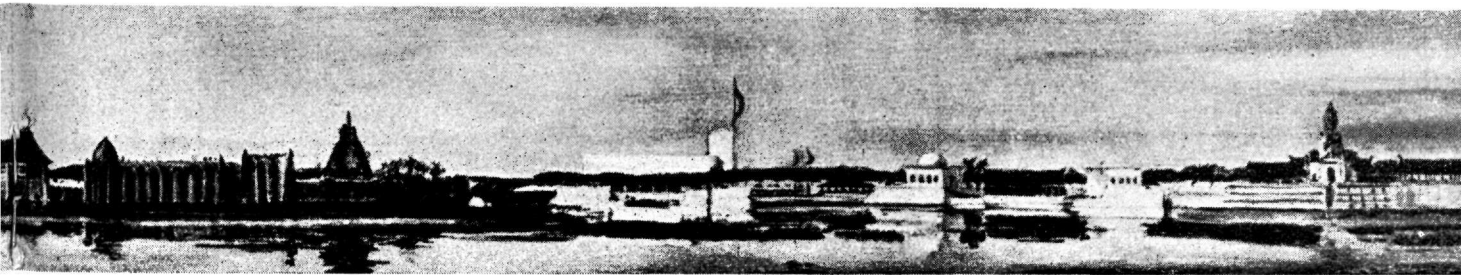
*

Väljapanekuid näitusel on jagatud gruppidesse. Esimene grupp, koosnedes seitsmest klassist, sisaldab kõike seda, mis väljendab vaimu loomingut. Siia kuuluvad teadus, raamatud, teater, muusika, kongresside ja konverentside saavutused jne. Sama grupi alaosakonnas võime näha teaduslikke leiutisi tehniliselt alalt. See osakond hõlmab õige laialdaselt kõiki moodsaid tehnilisi saavutusi ja on seepärast väljapanekute rikkuse ja mitmekesiduse poolest üks imposantseimaid. Seda enam, et tehnilise teaduse alal on just viimaseil aastal tehtud suuri edusamme. Siin võime näha suurepäraseis väljapanekuis kõigepealt keemilise tööstuse saadusi, siis elektro-keemiat, elektro-metallurgiat, farmaatsiat, tehnilisi värve ja lakke, fotot, kino, kummit jne. Teise gruppi on liigitatud sotsiaalküsimused. Sotsiaalprobleemi on püütud maailmanäitusel esmakordselt käsitleda igakülgset sel põhjusel, et see küsimus on viimsete aastate akuutseimaid probleeme. Siin võime näha moodsa ühiskonna naise, laste ja perekonna olukorda, nende vahetõõrdi, üksteise abistamist, perekonna vaimset ja füüsilist hügieeni ning palju teisi küsimusi, mis puutuvad perekonna ja üksiku inimese heaolusse. Kolmas grupp käsitelb kunsti ja tehnika kokku-puuteid, puudutades kõiki arenemisjärke. Siia kuuluvad kõrgem kesk- ja algharidus tehnika alal, kõigi ajajärkude kunstitehnika, kutsekoolid ja töö kooli ajal ning pärast kooli. Neljandas grupis näeme aga moodsa tehnika viimseid sõnu, nagu raadiofooma ja kaugenägemine, kino, presse, propaganda jne. Viies grupp kujutab urbanismi ja arhitektuuri. See on omaette maailm, kust võib leida linnasid ja külasid. Näidatakse moodsalt elektrifitseeritud majapidamist,

19

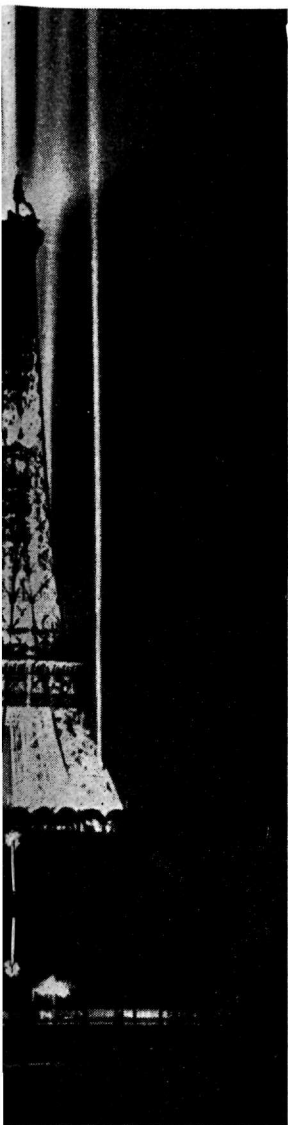

Eiffeli torn õõsel

P A R I I S I S

37

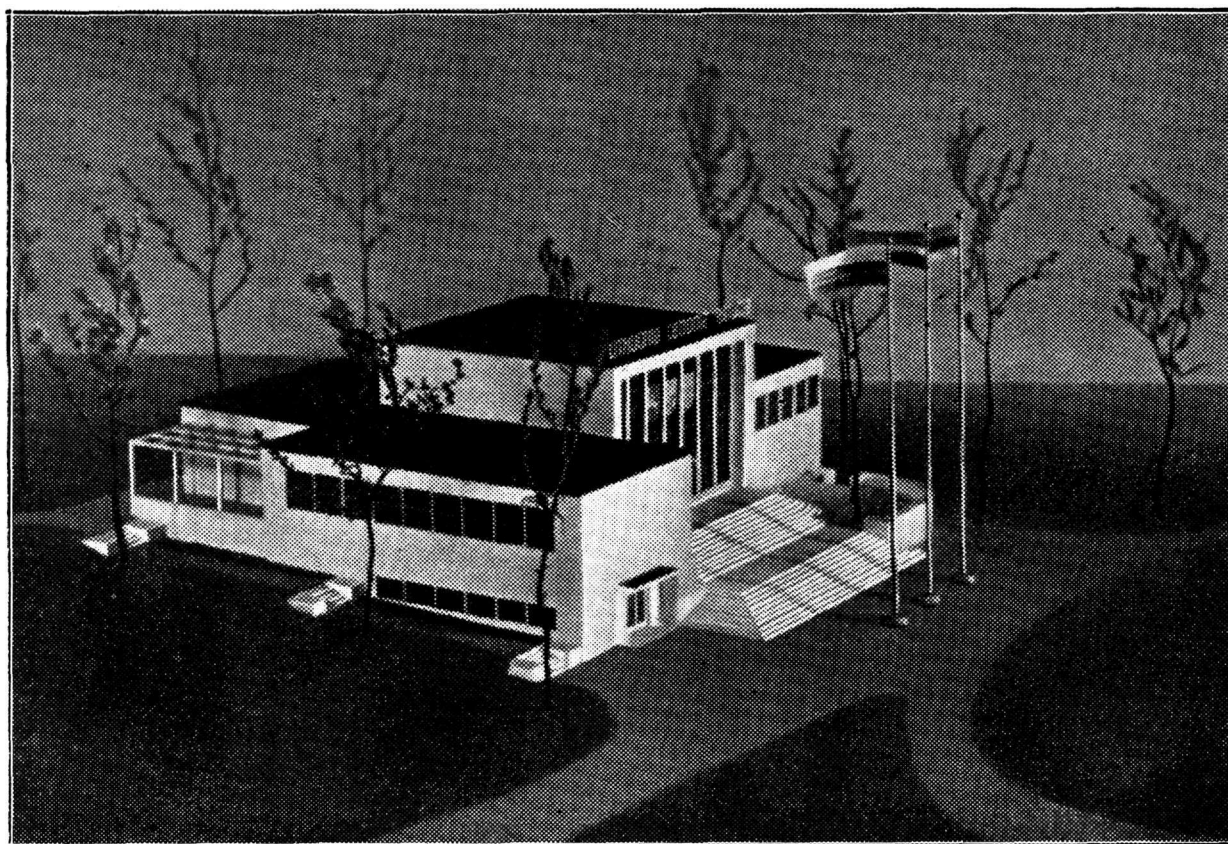

parke, aedu, maanteid, rahvamaju, teatread, kirikuid, koole, vabriku- ja kaubandushooneid, tööliste elamuid — lühidalt, kõike seda, millega tegeleb ja puutub kokku tänapäeva inimene nii maal kui linnas. Arhitektuurile järgneb kuues grupp, kus paiknevad graafilised ja plastilised kunstid, nagu maalid, skulptuurid, gravüürid ning dekoratiivne kunst. Siit edasi satume seitsmendasel gruppi, kus näeme kõiki neid materiaale, millest tänapäeval püstitatakse hooned, alates lihtsa põllukiviga ja lõpetades kõige moodsama klaasiga. Siin pole esitatud ainult kõik võimalikud ehitusabinõud ja -materjalid, vaid on näidatud ka küttepuid, elektri ja gaasi kasulikkust ja kahjulikkust majapidamises. Kaheksas grupp näitab juba samade hoonete sisemist dekoratsiooni ja mööbleid. Läbi sammudes sellest osakonnast möödume lühikese ajaga õige mitmesugustest kohtadest. Siin on lihtsa tööliste kodu, seatud sisse väikese rahakoti ja praktilise taibu järgi. Edasi minnes kasvab järkjärgult toredus, mis lõpeb fantastilise luksusega. Siin kõndides tekib paratamatult mõte: miks ei ole märgitud üles iga korteri hindu ja ettekujutatava omaniku aastasissetulekut, sellest saaksime kujuka pildi praeguse ühiskonna sotsiaalseist vahekordadest. Kodude lõppedes näeme hiilgavaid väljapanekuid mööbliriietest, vaipadest, tapeetidest, valgustusabinõudest, väljaõmblustest, (broderii) pitsidest ja kõigest tubastest piasjadest, mis teevad kodu mugavamaks, kaunimaks ja soojemaks. Üheksas grupp käsitleb käsitööstussaadusi. Siia kuuluvad hõbe- ja kullasepatööd, keraamika, klaasesemed, kristall, pronks, mitmesugune metall, muusikariistad ja palju muid asju. Käsitöökäsitööde kohta võib öelda, et nende

arv ja liigid on loendamatud, sest käsitöölised saavad turgudele kõiki kergetööstuse tooteid, ainult selle vahega, et nende kaubad ei ole standardiseeritud, vaid evivad isiklikku omapära. Seda asjaolu on just rõhutatud Pariisi näitusel, sest nende programmi üheks tähtsaimaks punktiks on — siduda käsitööd tarbekunstiga.

Huvitavamaid osakondi on kahtlemata trükikunsti- ja raamatuteosakond, kuhu on koondatud ka maalikunst ja muusika nootide näol. Selles osakonnas võime kõigepealt näha ilukirjandust, millele järgnevad õpikud, siis teaduse- ja lõpuks seaduseraamatud. Siin saame täielise ülevaate trükikunsti arengust. Võime aasta-aastalt jälgida, millist vaevalist teed on käinud raamatute paljundamise tehnika. Sirvides umbes kahe puuda raskust käsitsikirjutatud piiblit, mille üksiku eksemplaari juures on töötatud aastaid, ja sama raamatu moodsat väljaannet siidpaberil, mis maksab 10 franki ja mida võib vabalt taskusse panna, saame mulje, et moodne trükikunst on teinud küll raamatu odavaks ja kõigile kättesaadavaks, kuid on kaotanud romantika, mis ümbritseb vanu manuskripte. Pole siis ka ime, et sellased raamatud maksavad varandusi ja leidub psühhopaate, kes nende eest on valmis igasugustele kuritöödele. Jättes kõrvale rariteetide omapärase võlu, peab tähendama, et moodne raamat ja trükikunst ei jäta ühtki küllastajat külmaks. Nad ei ole trükitud küll nahkadele, pärgamendile ega papiirusele, ent nii mõnigi kallimat liiki paber ületab need nii oma väärtuselt kui ka kauniduselt. Lisage siia juure kunstimaitseline kõide, suurepärased illustratsioonid, gravüürid, vinjetid ja estambid ning te saate moodsa raamatu, mida võite kõrvutada kunstiteosega.

Raamatute osakonnast satume kaunistamisosakonda. Siit võib leida kõike, mida inimene iial vajab enese kätte või kaunistamiseks. Alates kõige kallimast juvelidest ja lõpetades päris lihtsate jahisaabastega — kõike, mida moodsa inimese fantaasia üldse võib nõuda isiklikuks otstarbeks, võime leida sellest osakonnast. Edasi näeme transpordi- ja turismiosakonda. Siin on prantslased püüdnud teha kõik mis võimalik, sest on ju Prantsusmaa turismimaa ja maailmanäitus turismile kõige parem reklaamivahend. Siin on

Balti paviljon Pariisi maailmanäitusel

pandud välja võimalikud ja võimatud liikumisvahendid ja koguni võõrastemajade toad ühes söökide ja jookidega. Turismile järgneb spordi- ja igasuguste pidustuste osakond. Siia on kuhjatud teatrite kaunistused ja kostüümid, rahvapildud ja korteežid ühes kaunistustega, vee- ja valgusemängud, igasugused lõbustused ja sport ning lõpuks koguni tõutervise küsimused. Kõige viimane, neljateistkümnes grupp käsitleb avalikkuse küsimusi. Siin demonstreeritakse graafilisi, valgus- ja plakaatreklaame ja teadaandeid ning kõiki neid vahendeid, millega võib hulkade peale mõju avaldada.

See oleks kokkuvõtlik loetelu üldistest näituse osakondadest ja väljapanekuist. Üldiste osakondade kõrval esineb veel ligemale 60 riiki ja rahvast eriväljapanekutega, mis on mahutatud suuremalt osalt vastavaisse paviljonidesse. Nende paviljonide väljapanekute kohta võib ütelda, et siin on püüdnud iga maa anda oma parima ja näidata just seda, mis on iseloomustav teatud riigile. Sellastesse paviljonidesse astudes silmame kõigepealt seda, et on püütud anda piltlikku ülevaadet maa ajaloost, samuti geograafilisest ja looduslikust seisundist. Siit edasi hargnevad juba tööstuse, kaubanduse, turismi ja kõik teised alad. Eesti väljapanekuid võime näha Balti paviljonis, kus leiavad veel ruumi Leedu ja Läti osakonnad. Meie väljapanekute hulgas puutub silma kõik see, mida Eesti produtseerib ekspordiks, nii põllumajanduse kui ka tööstuse saadused. Mõlemaid väljapanekuid iseloomustavad E. Jõesaare ja prof. Melniku skulptuurid „Põllumajandus“ ja „Põ-

levkivikaevur“. Kogu paviljoni üht seina katab tagant valgustatav suur kaart (panoo) Eestist, mis äratub erilist tähelepanu. Väljapanekute kohta annavad prantsuskeelseid seletusi värvirikka Mustjala rahvariites neli eesti neidu.

Üldiselt jätab Balti riikide paviljon külastajaile väga hea mulje, nii oma arhitektuurilise üldilme kui ka fassaadi poolest. Pealegi asub paviljon heal kohal — maailmanäituse ühe peasissekäigu juures, väikesel kõrgendikul. Eesti arhitekti Nürnbergi poolt ehitatud Balti paviljoni valjult klassikalised jooned on osavasti ühendatud moodsa arhitektuuri nõuetega. Siin ei leidu midagi raskepärast ega üleliigset. Esiküljel laia trepi ees lehvivad Eesti, Läti ja Leedu rahvuslipud. Sein on tehtud klaasist ja kaunistatud kolme rahva vappidega. Sissekäigu lähedale on seatud üles mosaiik-maakaart, millest selgub Balti riikide geograafiline asend. Kaart juhib paratamatult iga külastaja tähelepanu asjale, milleks on tarviline Balti rahvaste tihedele koostööle. Klaasukse kaudu pääseb külastaja üldsali, mis on kõrge, avar ja valge. Saali keskel seisab monumentaalne skulptuur, mis kujutab kolme Balti riigi ühtlust: Kolm mehelikku meest sirutavad käed välja ja ühendavad need ühisel mõõgal. See kunstiteos sisendab jõudu, kindlat tahet ja otsustavat julgust.

Lõpetades käesoleva aasta Pariisi maailmanäituse lühikese ülevaate pole üleliigne heita ühtlasi põgusat pilku näituste ajalukku. Kõige vanem teade näitusest kuulub II sajandisse p. Kr. s. Üks greeka ajaloolane tea-

tab, et tol ajal vaaraod on korraldanud Egiptuses suurejoonelisi rahvapidustusi, kus on pandud välja kõige paremaid Egiptuse kaupu, et ligi meelitada Thebea ja Memphise kaupmehi. Olgugi, et vanad greklased ja roomlased kauplesid kogu tol ajal tuntud maailmaga, ei korraldanud nad nähtavasti oma saaduste näitusi, sest sellest pole säilinud ühtki teadet. Hiljem kesk- ja renessanssi ajal korraldati küll hiilgavaid kaubalaatu, kuid nende otstarve ei olnud mitte kaupade tutvustamine ja reklaamimine, vaid ainult müümine, mistõttu neid täie õigusega võib nimetada kaubalaatadeks, aga mitte tööstuse näitusteks. Näitused, mida juba varajasel keskajal korraldasid Itaalia rikkamad kaupmehed kuldajade, juveelide ja kalliste riiete reklaamimiseks, olid õige kitsapiirilised. Selliste näituste korraldajaks oli alati üksik kaupmees, kes tahtis teha oma kaubale reklaami. Laiemaulatuselisi näitusi ei tuntud. See on ka mõistetav, sest keskajal õitses käsitöö ja tööstuse saadusi tänapäeva mõistes, mida produtseerivad vabrikud, ei olnud. Esimene sellane tööstuse näitus korraldati alles aastal 1791 Prahast. Temale järgnes 6 aastat hiljem Pariis. Siit peale tulevad näitustega toime

õige mitmed linnad, aga nad jäävad siiski ainult lokaalseks näituseks. Rahvusvahelise üritusega julges algust teha esimesena Inglismaa. Seda soodustas tema hiilgav tööstus ja rikkus. Üheksateistkümmendal sajandil valitses inglise tööstus ja kaubandus kogu maailma. Pole siis ka ime, kui ta aastal 1851 Londonis rahvusvahelisele maailmanäitusele alguse pani. Neli aastat hiljem julges sama üritust korraldada Pariis.

Maailmanäitused on olnud alati rahvusvahelisteks suursündmusteks, mis on jätnud maha jälgi tolle aja püüetest mitte üksi kaasaegsele, vaid ka tulevastele põlvetele. Nii on säilinud esimesest maailmanäitusest Londonis kuulnud Kristall-Palee, 1878. aasta Pariisi näitusest vana Trocadero, 1889. a. näitusest kuulnud Eiffeli torn, 1931 püstitati hiilgav Kolomaal-Palee jne. Need on tolle aja ehituskunsti tippsaavutused, mis ilmestavad aja vaimu ja rahva omapärasust. Mis pakub siis käesoleva aasta näitus? Näituse korraldajad ütlevad, et praegune põlv näeb tsivilisatsiooni bilanssi ja tulevasele generatsioonile jääb mälestuseks uus Trocadero ja kaks uueaja kunstimuseumi Tokio kallastel.

E. Pa.

Noorkaitseliitlaste ja noorte kotkaste vahekorra

A. ALLIK

„Kaitse Kodu!“ selle aasta 10-das numbris käsitlesin noorte küsimust Kaitseliidus, mille täiendusena esitan allpool veel mõningad seisukohad ja arvamused, et nimetatud aktuaalsest küsimusest anda põhjalikumalt ülevaadet.

Elmises kirjutuses jõudsin seisukohale, et on tarviline tõsta Kaitseliidu liikmete vanuse alammäära 20 aastani, millal kodanik oleks Kaitseliitu astumisel kannud juba sundusliku sõjaväeteenistuse kohustuse. Seal vaatlesin küsimust kasvatuslikust seisukohast, kus peamotiiviks oli, et noore õige koht on noorte organisatsioonis juba selle kasvatusel pärast, mida ta seal saab, kuna täiskasvanute organisatsioonides, kuhu kuulub ka Kaitseliit, see külg rohkem tagaplaanile jääb selle tõttu, et täiskasvanult eeldatakse juba vajalist kasvatust, enesekriitikat ja enesedistsipliini. Käesolevas kirjutuses aga puudutan Kaitseliidu ja Noorte Kotkaste tööprogrammide ja -metoodide erinevusi, mis jällegi peavad vajaliseks, et noore arenemisele ja väljaõppele ükskõik mis suunas ja alal on kasulik nende olemine noorte organisatsioonis, kus teadmise ja võimete tase on ühtlasem.

Nende erinevuste vaatlemisele asudes kõigepealt tähendada, et Kaitseliidu põhiorganisatsioon on sihtidelt võrdlemisi erialaline, kelle peamiseks sihiks rahvusliku kasvatusel kõrval on sõjatehniline väljaõpe ja liikmete sõjaväes omandatud teadmiste

täiendamine ning säilitamine. Selle vastu noorte organisatsioonis on enam alasiid ja mitmekesisust, mis arendab noores kõiki häid võimeid ja kalduvusi. Esijoones muidugi praktilised teadmised igapäevases elus, kodu- ja koduümbruse kaunistamine, endatäiendamine iseõppimise teel, noorte erihuvide, nagu muusika, kunsti, kirjanduse, spordi, fotokunsti arendamine, kodumaa tundmaõppimine, algteadmised tuletõrjest ja praktilised harjutused, esimene abi õnnetusjuhtudel, tööoskuse süvendamine jne. Noorele tuleb näidata kõiki tööalasid, talle tuleb seletada ühe või teise ala hüvesid ja pahesid, et ta elukutse valikul valiks õige ala, mis teda kõigiti rahuldaks. Tuleb suunata noori nendele aladele, kus riiklikust seisukohast on tööjõudu vaja. Selleks jällegi on Noorte Kotkaste organisatsioon kohasem oma mitmekesiduse ja tegevusalade rohkusega, alates ranna ääres kalanduse ning laevanduse ja lõpetades sisemaal põllutöö ning aianäiduse vastu huvi ja armastuse süvendamisega.

Sõjaväelise kasvatusel alal õpetatakse Noorte Kotkaste rühmas selgeks igale poisile algteadmised topograafiast, sideteenistusest, pioneerkunstist ja sanitaarteinistusest. Kaitseliidu üksusis, eriti maakompaniidis, pühendatakse neile aladele võimaluste puudusel vähe tähelepanu. Enne sõjaväeteenistust aga peaaegu ükski noormalevlane ei õpi Kaitseliidus nimetatud alasiid, välja arvatud vastavad eriuksused, mistõttu sõjaväkke astunud noorkotkas on läbi võtnud üldiselt sama kava.

mis keskkoolides riigikaitseõpetuses, ja sõjaväes on tal iga töö ja ülesande sooritamise kerge, samuti on sõjaväe juhtide vaev väiksem. Sõjaväes osa noorkaitseliitlasi omandab need teadmised, kuid üldiselt on reavõitlejal kaunis vähe võimalusi nimetatud asiasid läbi teha, kus peaarõhk on taktikal ja tegelikul laskmisel.

Kui suudetakse laskmisele Noorte Kotkaste vanemate poiste rühmas senisest enam rõhku panna, nagu lasevad oletada kavatsused noorte laskurklasside alal, siis kahtlemata poiss saab seal parema sõjaväelise ettevalmistuse kui noorkaitseliitlasena Kaitseliidus. See on ka päris loomulik, sest praegu on kaitseliitlasi kolmesuguse teadmiste tasemega: 1. noorkaitseliitlased, kes algajate kaitseliitlaste õppusil on omandanud elementaarsed teadmised sõjaväeliseks ettevalmistuseks; 2. rindemehed, kes on saanud tugeva väljaõppe enamuses rahuaegses sõjaväes ja 3. sisekaitsemehed veneaegse ettevalmistusega, kellel lasuvad tänapäeva tagala julgeoleku kindlustamise ülesanded ja kes pole kohustatud kaasa tegema kõiki lahingharjutusi.

See väga mitmesuguse ettevalmistuse ja tasemega koosseis kompaniis pidurdab igapäevast väljaõpet: noorkaitseliitlased ei lase küllaldase eduga edasi minna rindemeestel, kuna teisel juhul jäävad jälle noorkaitseliitlased tagaplaanile. Praegu on suuremas osas kompaniides nii, et noorkaitseliitlased peavad n. ö. omal käel õppima, ilma et neile antaks näitlikke seletusi ja tehtaks eelharjutusi. Pealegi ei suuda nad sageli laskmises võistelda rindemeestega, mis tekitab neis alaväärsuse tunde, sest peaaegu kunagi ei omanda nad auhindu ega kohti, mille tõttu nad oma töös muutuvad passiivseks ja pealiskaudseks. Sisekaitsemehed saavad end lisasilmadega järele aidata, noorkaitseliitlasi puudub seegi võimalus.

Algajate kaitseliitlaste õppused minu arvates ei asenda seda, mida poiss noorte kotkaste rühmas omandab aastate jooksul. Võimaluste puudumisel ollakse sageli sunnitud algaja kaitseliitlase õppusi ära jätma, mis puhul piirdatakse relva kätteandmisel vaid seletusega pealiku või piirkonna instruktoriga, kuidas teda hoida ja hooldada. Sellest on kindlasti vähe inimesele, kelle kätte usaldatakse relv. Noorkaitseliitlasele puudub austus relva vastu, mida sisendatakse sõjaväes igale mehele, kus õpitakse mõistma, et relv on sõduri kalleim vara, ja nagu rahvapärased armastatakse öelda, et kõike muud võib laenata teisele, ainult mitte naist, relva ja jalgratast!

Kui Kaitseliidus saame sõjaväes sundaega teenimata noored asetada ühte üksusesse, teeme suure teene kõigile üksuste juhtidele, kelle alluvuses on siis enam-vähem ühtlase tasemega liikmeskond. See tagab töö ja otuse, mis mõjub soodustavalt väljaõppe edukusele. Kaitseliidu kompaniipealikul ei tarvitse tegelda sõjaliste algteadmiste ja korra sisendamise, vaid seda teeb vanemate poiste — kotkaste — rühma pealik, reservlipnik või allohvitser, kuna kompaniipealik pühedub ainult sõjaväes omandatud teadmiste täiendamisele ja säilitamisele. Sisekaitsemees-tega on asi seepärast lihtsam, et see, kes ei tunne

end võimelise olevat õppusi kaasa tegema, ja sellega teisi pidurdab, võib õppusil puududa. Nende osavõtt Kaitseliidu õppetööst suuremas osas on vabatahtlik.

Lahingulises väljaõppes on töö kindlasti produktiivsem noortest meestest koosnevas üksuses, kus vanad härrad seda n. n. „sõitu“ ei pea kaasa tegema. Poisse, kes pole sõjaväes käinud, on palju kergem vaimustada lahingu mängimiseks ja lahkrivi tegemiseks kui vanemaid härrasid, kellele ei ole taktikaliste ülesannete lahendamine maastikul sageli kuigi meelepärane. Näeme, et vanemad mehed, kes võivad ka seejuures olla rindemehed, pidurdavad üksuse väljaõppe edukust, sest noor suudab rohkem, lahingu mängimiseks on tema tööind suurem ja fantaasia elavam. Eks Vabadussõjaski olid koolipoisid sangartegude sooritajad ja nende üksused suure lahingvõimega kardetavamad vaenlasele.

Rindemehed on saanud sõjaväelist drilli sõjaväes küllalt, neile on see nii sisendatud, et nad tegutsevad hädahoju korral juba instinktiivselt õieti. Noortele on see asi uus, neid see köidab, ja neile on see vajaline korraliku sõjaväelise ettevalmistuse andmiseks. Eraldamiseks teistest taktikaliseks väljaõppeks on noorkaitseliitlasi näiteks maakompaniis vähe, ja kui neist saabki jagu, siis tõuseb üles nurin küsimusest, et ühes üksuses peaks kõigil olema töökoorem võrdne.

Üldiselt peab ütleva, et lihtliikmete (malevlaste) seisukohalt on Kaitseliidu töökoorem noortele o m a s t vä i k s e m, ja seda arusaadavalt põhjusil. Teenistusega seotud inimene saab Kaitseliidu tööst osa võtta enamalt jaolt ainult pühapäeviti. Selle vastu paljudel noormeestel, kellele ei ole tööd või kelle töö on seotud ainult suvega, jääb talvel küllalt vaba aega, mis tuleks rakendada üldkasulikele tööle. Seda on silmas peetud noorte kotkaste töökavades, kus eriti palju on võimalusi ette nähtud noortele vaba aja

Eseme kõrguse mõõtmine

Signaliseerimise õppetund

kasulikuks veetmiseks. Noor peab osa võtma igal nädalal mingisugusest tegevusest, sageli kaks või enam korda, vastavalt võimalustele ja huvidele. Välja arvatud suvi on noorte töökoorem aasta läbi konstantne. See maksab kõigi noorte organisatsioonide kohta, kellest noortel kotkastel on kõige suurem tööprogramm. Selle vastu täiskasvanute organisatsioonid, nende hulgas ka Kaitseliit, ei saa arendada eelnimetatud põhjusil nii vilgast tööd. Ja seepärast, et täiskasvanute organisatsiooni väarikus on suurem, aga tööpinge väiksem, on noortel tung sinna, kui seda võimaldatakse. Siit järeldust tehes näeme, et kui samal ajal poisil Kaitseliidus lasub ainult vintpüssist laskmise, mõne taktikalise õppuse ja rivitunni ülesanne, siis ta loomulikult tahab minna Kaitseliidu üksusse, sest seal on kergem. See aga ei mõju hästi noorte organiseerimisele ja kõigi nende võimete ja jõudude rakendamiseks ning jõudeelust tingitud ümberaalemise ning ulakuste vältimiseks.

Ühenduses sõjaväelise väljaõppega tuleb lahendamisele ka relvade küsimus. Leian, et relvi pole noorte kotkaste vanemate poiste üksusis tarvis nende kätte anda, vaid piisab sellest, kui nad seisavad laos ja leiavad kasutamise õppuse ajal. Sellega värdiksimise relvade hooletu ümberkäimise, kuna pärast õppust neid lattu tagasi võttes nende puhtust kontrollitakse. Praegu on tõesti nii, et sõjaväes käimata noortemeeste poolt on tekitatud suurem osa relvade rikkeid või on siis relvad teadmatuses n. ö. ülepuhasatud — kaliiber suuremaks kulutatud. Relva, riigi varandust, võib anda ainult selle hooldamisele, kes selle varanduse vastu omab austust ning suudab kanda vastutust. Noorus, kes on tuulispeane ja suurte unistuste tõttu hajameelne, vajab relva hooldamisel suuremat kontrolli kui seda võimaldab praegune relvade väljaandmise kord.

Vanemate poiste organiseerimise edendamiseks võib tekkida võistluse moment Kaitseliidu ja noorte organisatsiooni üksuste vahel liikmete värbamiseks, sest kummagi üksuse juhid tahaksid, et nende kooseis kasvaks. See võimalus aga kaoks, kui kummalegi üksusele on maa kätte mõõdetud, mida ta võib harida, s. t. kindel vanuse piir asetatud. Kui näiteks mõni vanem poiss noorte kotkaste rühmas saavutab

laskmises häid resultate, siis võiakse teda kergesti üle viia Kaitseliidu üksusse, sest tublidele on igal pool ukсед avatud. Kuid meie ühise töö viib sellane ülepakkumine alla, mis halvab noorte juhtide töötahet, sest iga juht tahab ise maitsta oma töö vilja, mistõttu peab olema garantii, et noor, kelle võimed on välja arendatud, püsiks teatud aastateni üksuses.

Lõpuks olgu tähendatud, et noorte organisatsiooni kuuluv noor saab parema rahvusliku kasvatuseldest noorest, kes kuulub täiskasvanute ridadesse, kes pind selle teostamiseks on väga ebahütlane. Täiskasvanud omavad juba kindla maailmavaate ja meelsuse, mille süvendamiseks või muutmiseks tuleb kasutada teisi vahendeid kui noorte juures, kes on kujunemise ja otsimise ajajärgus.

Kokku võttes jõuame tulemusele, et Kaitseliidu ülesanded sõjalise kasvatusel ja väljaõppe alal tuleks jagada järgmiselt: 1. noorte organisatsiooni kaudu noorele anda sõjaväelisel ettevalmistust sõjaväkke astumiseks ja 2. põhiorganisatsiooni kaudu sõjaväest vabanedes neis täiskasvanuina säilitada ja täiendada seal omandatud sõjaväelisi oskusi ja teadmisi. See oleks Kaitseliidus kooskõlastatud ja põhjalik sõjaväeline kasvatus, mida ta vabatahtliku organisatsioonina teostaks.

Ma ei leia ühtki põhjust, mis peaks tarviliseks noorkaitseliitlaste seisuse säilitamist, küll olen aga esitanud põhjusi, mis peavad soovitavaks selle kaotamist. Selle muudatusega noorte organisatsioonile langetavaid ülesandeid on ta suuteline teostama. Praegune olukord oli normaalne siis, kui Kaitseliidul puudus noorte organisatsioon või kui see oli alles algastmes. Nüüd vanemate poiste tööd noorte kotkaste organisatsioonis rõhutama hakates, kus noorte eneste keskelt on võrsunud vastav juhtkond, on tarvis, et noorte organisatsioon haaraks kõiki Kaitseliidu noori, mille läbi nad saaksid ühtlase kasvatusel ja väljaõppe. Teisel juhul tuleb küsida, milleks arendada uut organisatsiooni osa vanemate poiste näol, kui noorkaitseliitlastega samu eesmärke püütakse taotella. Küll aga on Noorte Kotkaste eriorganisatsioonis vanemate poiste organiseerimiseks kõik eeldused soodsamad, mida tuleks tegelike sammude astumisel arvestada.

Pioneertööna valmib vaatetorn

Eliitlaskurite laager Narvas

Eesti laskurliidu esimees kindral O. Sternbeck, kes praegu viibib Narva-Jõesuus laskurite treeningut jälgimas, andis lahkelt „Kaitse Kodulle“ seletusi meie eliitlaskurite laagritöö ja laagrisviibimise põhjuste kohta.

Maailmameistrivõistlustele minejatele pikema koosharjutamise korraldamises on praegu Eesti ainulaadne. Šveitslased korraldavad küll ka enne väljasõitu oma meeskonnale kahepäevase vahetpidamatu ühistreeningu, kuid eesti meeskonna ühistreening Narvas on mõeldud vähemalt kaks kuni kolm korda pikemana. Milleks kõik see? Kas on tõesti seda vaja? Kas suudab see panna meie laskureid niisugusesse kõrgesse vormi, et võimalik oleks ennustada nende absoluutset võitmatust ja maailmarekordide sadu Eesti nimele?

Laskurliidu juhatus ega ka laskurid sellele niisuguseid ülespuhutud lootusi küll ei pane. Laskur, kes oma üldisele tasemele jõudmiseks on kulutanud aastaid ja ka nüüd juba talvest peale kuude kaupa on teinud püsivat ja järjekindlat harjutustööd, ei lähe paari nädalaga suurvormi, kui ta selleni varemalt pole jõudnud. Ka ei saa isegi kõige intensiivsem ja väsitavam paarinädalane töö enam välja pigistada mingit kindlat minimaalpiiri, millest allapoole minek enam võimalik ei ole, nii et meeskond kindlustatud oleks ükskõik misuguste üllatuste vastu. Üllatused ühele ja teisele poole on alati võimalikud. Ka praeguse kui ka talvise treeningu tulemuste põhjal ennustusi teha selle kohta, mis meile toovad augustikuu päevad 3.—8., oleks küll asjata „kannuvalamine“.

Milleks siis kogu see kulukas ettevõte?

Sellele võiks vastata lühidalt: selleks, et laskurid Helsingis ei satuks olukordade ette, mis neile võiksid olla üllatlikud ja neid äkitselt võiksid täiesti rööpast välja paisata. Talvine treening on suuremal osal meestest ikkagi olnud enam-vähem „kodune“. Ka ei ole talvine tegelik laskmine kuidagi mõeldav ilma täiesti erilisel sisseseatud köetavate laskeradadeta. Harjutamine sünnib võimalusi mööda ja ikka teatavate mugavuste otsimisega. Kõik see on maailmameistrivõistlustel sootuks teine. Seal ei ole enam eest kinniseid ja muutmata valgusega laskeradasid, ka ei saa seal harjutustunde valida oma maitse järele. Täpselt ammugi ettemääratud kellajaal peab algama ja samuti ettemääratud ajaks töö lõpetama, olgu siis vahepeal ilmastik mõnikord nii ebamugav kui tahes. Et kaasa teha peavõistlustele eelnevaid ja peamiselt harjutamiseks määratud kõrvalvõistlusi, tuleb igapäev tõusta kindlal ajal, kindlal ajal sõita rajale, kindlal ajal pidada vaheaega ja sõita lõunale jne., ühesõnaga oma kümme päeva elada ja töötada täiesti kindla režiimi all. Ka on laskmine rahvusvahelise kontrollkomisjoni ning sadade undis-himulikkude pealtvaatajate silma all sootuks teine asi kui omaette põmmutamine vabalt valitud kannu pihta.

Vanadel võistlusmeeskondadel, nagu šveitslastel, on selja taga määratud võistluskogemused küll rahvusvahelisel, küll koduseil suurvõistlusil, kus neil ülalmainitud olukorra elementidega tegemist on tulnud teha võib olla sadu kordi. Meie meeskonnal need kogemused on üldiselt väikesed ja paljudel tuleb rahvusvahelisse tulle minna alles esmakordselt. Millest ei ole kindlat ja püsivat ettekujutust loodud suurte võistluskogemustega, sellest tuleb ettekujutus luua kunstlikult, treeningu otstarbekohase korraldamisega.

Narva on selleks nagu loodud. Laskeraja tingimused — valgustus, tuulemõju jne., on peaaegu täpselt sarnased kui Helsingis uuel Malmi laskerajal. Elamine Narva-Jõesuus — umbes samakaugel laskerajast kui Helsingis. Seega hommikused ülestõusmised ja sõitude režiim umbes sama, mis Helsingis. Kontrolli- ja laskeaegadest täpse kinnipidamise eest hoolitseb juhatus. Ühesõnaga — laskurid ei põleta siin mitte ainult püssirohtu, vaid harjutavad päev päeva kõrval töötama olukorras, mis väga lähedalt sarnane neile olukordadele, milles tuleb töötada Helsingis. Ning see töö oma intensiivsuse poolest ei anna põrmugi järele sellele, mis kümne päeva jooksul tuleb sooritada Helsingis. Sellega hoidume pahimate üllatuste — olukorraüllatuste eest.

Esimene töönädal on näidanud, et seda tööd mitte asjata ette ei ole võetud. Esimene väljatulemine talvisest Tondi

„triiphoonest“ ja koduse männikännu tagant viis alguses tulemused muidugi järsult allapoole neist üksikuist talviseist ja kevadisist hülgetulemustest, milledest vahetevahel on ilmunud teateid ajalehis. Narva laskerada on selleks oma ilmastikutujude poolest ka täiesti paras abinõu. Kuid mõned harjutuspäevad on näidanud, et ka meie laskurid, kes just suurte võistluskogemustega kiidelda ei saa, olukorrast jagu saada oskavad. Eriti headeks võib sünnetas ilmastikuoludes lugeda väikekaliibri tulemusi 9. juulil, millest igas asendis toome viie parema omad.

PÜSTI.

A. Liivik	380
E. Rull	370
A. Kukk	369
H. Kivioja	364
H. Tomberg	362

Kokku 1847.

Maailmarekord on 1821 silma, püstitatud šveitslaste poolt 1929. a., Stokholmis. Individuaalne maailmarekord on 375 silmaga K. Leskine nimel.

PÕLVELT.

K. Kübar	391
G. Lokotar	389
E. Vilbert	388
A. Liivik	388
E. Rull	386

Kokku 1942

Maailmarekord — 1909 silma, on püstitatud soomlaste poolt 1931. a., Lwowis. Individuaalne maailmarekord on eestlase G. Lokotari käes 389 silmaga.

LAMADES.

V. Jaanson	399
A. Liivik	398
A. Lenk	397
K. Vilberg	397
E. Kivistik	396

Kokku 1987 silma.

Maailmarekord on Eesti meeskonna käes, mille nad püstitasid 1964 silmaga 1935. a., Roomas. Individuaalne maailmarekord 398 silmaga on prantslase Durandi nimel.

Nagu näha, jätkub siin kõigist asendeist seniste maailmarekordide tugevaks ületamiseks nüüdsi meeskonnaga kui ka individuaalselt, ja tase on üldiselt jällegi sama kui Tondi vägagi soodsates oludes.

Vabapüssist ei ole küll veel kevadiste üksikute hülge-saavusteni jõutud, kuid asi paraneb iga päevaga, ja 1100 silma keskmise peal ollakse juba nüüdki jälle. Ka vabapüstolis on pidevalt saadud 525 kuni 540 silma tulemusi.

Kõik see õigustab täiel määral Narva „harjutuslaagri“ korraldamist. See annab meie meeskonnale selle kindluse ja usu eneses, mida tal ilma selleta kahtlemata ei oleks olnud. Ka tublisti jõudu ning närvidekosutust saavad siin mehed, eemal olles oma tavalisest igapäevaseist teenistumuredest.

Kuid ärge hakaku kõrvalseisjad ka sünnetas vägagi head tulemuste põhjal ennustama või koguni nõudma meie meestelt „surmkindlat“ võitu. Laskuril ei ole kunagi ükski päev täpselt teise sarnane. Millistes ilmastikuoludes tuleb sooritada matšilaskmisi Helsingis, ei oska praegu ennustada ükski prohvet. Ka teadku kõik, et meie laskurid teevad kõige intensiivsemat tööd, peavad tõsiselt võitlustreeningut selleks, et jagu saada ükskõik millistest raskustest. Kuidas sellega toime tulla, seda näitavad 3.—8. august.

V. H.

Jumala auks ~ ligimese abiks!

Tallinna Vabatahtlik Tuletõrje Ühing 75-aastane.

Läinud nädala lõpupäevad kujunesid meie pealinnale järjekordseteks suurpidustusteks. Eesti ja Baltimaade vanim tuletõrje organisatsioon, Tallinna Vabatahtlik Tuletõrje Ühing, pühitses oma 75. juubeliaastapäeva. Juubeli-pidustuste sissejuhatusena pidas ühingu esimees A. A n d e r k o p p reede 9. skp. õhtul ringhäälingus kõne ja ühingu puhkpillide orkester andis poole tunnise kontserdi. Laupäeva varahommikul saabusid välis- ja kodumaised külalised. Keskpäeval avati linna tütarlaste kommertsgümnaasiumi ruumes tuletõrjenäitus. Ka austati ühingu ridadest manalasse varisenute mälestust pärgade panekuga nende rahu-paikadele. Õhtupoolikul toimus Tallinna tuletõrje brigaadi manööver-paraad Vabadusväljakul.

Pidustuste haripunktiks kujunes pühapäev. Hommikul kell 10.00 peeti Tallinna ajaloolises rackoja saalis, kus 75 aastat tagasi linna magistraat andis nõusoleku ühingu asutamiseks, pidulik ühingu juhatuse koosolek ja sellele järgnevalt „Estonia“ kontsertsaalis ühingu pidulik peakoosolek. Üksmeelselt valiti ühingu auliikmeteks Riigivanem K. P ä t s, sõjavägede ülejuhataja kindral J. L a i d o n e r ja Tallinna linnaeape kindral J. S o o t s. Samas asutati ühingu juure kaks eri fondi: ühingu uue hoone püstitamise ja ühingule kustutusriistade soetamise fondid. Juubeli puhul saadud annetused määrati neisse eri fondidesse. Kell 12.00 toimus Vabadusväljakul tuletõrje paraad, jumalateenistus, ühingu uue lipu õnnistamine ja üleandmine ning ühingu liikmetelt teenistusvande võtmine. Kell 15.00 järgnes aastapäeva aktus Tallinna Põllumeeste Seltsi näitusväljakul ja hiljem samas näituse paviljonides ühine juubeli-koosviibimine.

Emaspäeval tutvusid väliskülalised Tallinna vaatamisväärsustega ja tuletõrje depoodega ning lahkusid pärastlõunaste rongidega. Õhtupoolikul kogunes pealinna tuletõrje veel kord näitusväljakule ühisele lõppaktusele ning õhtueinele.

Juubilar on pika aja kestes teinud suure ja tänuväärt töö, seistes ennastsalgavalt valvel tuleohtude vastu meie pealinnas ning kaitstes kaaskodanike vara ja elu lugematute kahjutulede juhtudel.

Tallinna Vabatahtlik Tuletõrje Ühing on vanim tuletõrje organisatsioon Eestis ja Baltimaadel. Tema

eeskujul on tekkinud kõik meie tänapäeva linnade ja maa tuletõrje organisatsioonid ja ühingud. Ühingu asutamise põhjus ja mõte on pärit 1860/61. a., mil Tallinna laastasid suuremad tulekahjud ja mil linna tuletõrje osutus suuremate kahjutulede puhul mitte küllalt võimeliseks oma ülesandeid täitma. Kellaseppmeister C. Th. H o l l a n d t'i eestvõttel, kes oma välismaareisidel oli tutvunud Lääne-Euroopas vabatahtliku tuletõrje töö, elu ja kasulikkusega, asus grupp Tallinna kodanikke Vabatahtliku tuletõrje asutamiseks võimudelt loa soetamisele. Koostati L.-Euroopa eeskujudel ühingu põhikiri, mille linna magistraat kinnitas 4. juulil 1862. a. Sama aasta 14. augustil peeti ühingu asutamiskoosolek. Siitpeale on Tallinna vabatahtlik tuletõrje pere ennastsalgavalt tööd teinud valvsalt jumala auks ja ligimese abiks. Ta on kasvanud sellaseks tubli distsipliiniga ja väljaõppega teoinimeste koondiseks, nagu meie teda tänapäeval virgalt näeme oma vabatahtlikus kutsetöös, oma ühingu elu korraldamisel ja meie üleriikliku tuletõrje üldises peres, kus juubilar alati on sammunud ja sammub esirinnas.

Nagu kõik meie vanemad organisatsioonid on ka Tallinna Vabatahtlikul Tuletõrje Ühikul oma pika tegutsemisaja kestel tulnud kaasa teha mitmeid murrangu-aegu ja võitlusi, mida on põhjustanud meie kodumaad varematal aegadel käsutanud võimud ja vaimud. Eriti rasked olid ajad, mil meie kodumaast üle rullusid revolutsiooni laastavad aastad ja mitmed eritungid, mis ei jätnud puudutamata ühtki meie kodumaa organisatsiooni ega eluavaldust. Kuid kõigist neist erakorralistest aegadest ja murrangulistest olukordadest on üle saadud. Ja kui tänapäeval eesti tuletõrje koos meie riikliku ja ühiskondliku-seltskondliku eluga sammub püsivat tõusuteed — siis tõestab see meie tuletõrjepere vankumatut kohusetunnet ja suurt indu ja andumust kõigile neile õilsaile põhimõtetele ja ülesannetele, mis lasuvad meie vabatahtliku tuletõrje õlgadel.

Tallinna Vabatahtlik Tuletõrje Ühing on meie tuletõrje isa. Ta on olnud meie tuletõrje-uuenduste eestvõitleja ja algataja. Tema juubeli puhul soovime talle palju õnne ja kestva edu ka edaspidiseks!

9. Vabaduseristi-vendade päev

Igal aastal 4. juulil peetakse üleriiklikku Vabaduseristi-vendade päeva. Tänavune päev oli järjekorras üheksas. Väjasõit toimus Muhu- ja Saaremaale. Viimaste aastate väljasõitudest jäi ta osavõtjate arvu poolest tublisti taha.

Teel Virtsu poole silmati tee ääres ilusaid tammesid. Paljud, kes esmakordselt läbistasid Läänemaad, olid neist tammedest vaimustatud, olgugi et raudtee lähikonnas ei asu veel need ilusaimad Läänemaa tammesalud. Ja on tõesti tore näha tamme kasvamas nagu mändi.

„Pole selles midagi arusaamatut ega mõistmatut, et saarlased ja läänlased olid muiste ja on ka nüüd tublid merimehed. Säarased tammed otse ahvatlevad laevu chitama.“ kuuldus ütleri.

Esimesena üllatasid meid muhu naised oma ülikau-nite rahvariitega. See riietus on nii maaliline ja ilus, et mälestus neist Muhu neidudest ja naistest jääb kõigile püsima. Siin elab kunstimeelne, virk, töökas ja vanu kombeid ja traditsioone alalhoidev rahvas.

Nagu olid nende riided täis ilu, nii oli ka vastuvõtt soe ning südamluk. See kajastus neis tervitusis, mis einel öeldi. Hallpäine kohaliku seltskondliku organisatsiooni juht oskas väljendada lihtsais, kuid sügavalt südame põhjast tulevais sõnus tervitust, kus kajastus usk juhtidesse, usk oma rahvasse ja ta tulevikku, ning suur kodumaa armastus ja kohusetunne, ning ulatas ülemjuhatajale kimbu Muhu kadaka oksa, mis evivad sümboolse tähenduse. Muhu on vaene pinnalt, kuid ta rahvas on visa ja sitke, nagu kadakaski. Kadakas kasvab kõige kehvemal pinnal, on sitke, tugev ning ühtlasi ilus. Kuressaare muuseumis näidati üht kadakast sõjanuia, mis linnuse vallikraavist päevavalgele toodud, ja käsi, mis teda vaenlase vastu lahinguis vuhistas, hoidis väljakaevamise ajani nuiast kramplikult kinni.

Algul kerkis mõte, et rahvariides naised on vaid tänase päeva dekoratsioon, kuid peagi haihtus see mõte. Siin ja seal võis teel märgata rahvariideid vanemakest, kes lehma karja ajas. Ei, rahvariie Muhus elab veel. Kuid kui kaua — Saaremaal on ta pidanud poeriide eest taganemas... Ka siin taandub...

Muhu linnus. Tahtmatult seisatud vaikeses harduses muistsete põlvede hiiglatöö, võitluste, langenute ees. See on tükk elavat ajalugu. Palju veriseid taplusi on siin peetud, kui oldi valvel oma rahva hea käekäigu eest...

Kolonel P. Kann andis lühikese ajaloolise läbi-lõike Muhu linnusest. Kuid ümbrus oli vanasti küll teisi. Meri pidi peaaegu kantsi jalani ulatuma. Kui arvestada seda tööka, siis ei ole ka vist raske kindlaks teha, kust piirajad suunasid kantsile oma pealöögi.

Sarnaste vanade lahingukohtade külastamine ja sõnavõtt on ülihuvitavad, õpetlikud ja evivad suure kasvatusele tähtsuse ühtekuuluvuse tunde süvendamisel. Ülemjuhataja sõnavõtt oli üks huvitavamaid. Ainuuksi sellepärast maksis juba ette võtta sõitu Muhuse. Lühidalt selgitas ta olukorda nii poliitilisest kui ka sõjalisest küljest, mis valitses neil päevil. Eriti lükas ta kategooriliselt tagasi väite, et eestlased neil päevil ei tunnud müüritöid. Ja kahjuks peab ütlemä, et seda ebatõtt levitavad ka meie praegused ajaloolased. Ülemjuhataja argument on nii kaaluv, et selles ei maksa üldse kahelda. Ta mainis, et käisid ju saarlased-muhulased läänes vallutusretkil, töid vange, olid lepinguvahekorras ojamaalastega, siis loomulikult tundsid nad müüre ja müüritöid. Kuid siis ei olnud vajadust müüri järele, see polnud tolaegsete sõjapidamise viiside juures isegi otstarbekohane.

Muide, võib veel juure lisada, et Ojamaa oli ju kuulus oma ehitusmeistrite poolest. Seega on igapidi ebaõige, et muistsed eestlased ei osanud müüritööd — nad ei vajanud seda. Ülemjuhataja juhtis tähelepanu sellele, et saartel tekkis esimesena juba kindel riiklik korraldus, teatav suveräänsus, astuti ojamaalastega lepinguvahekorra jne. Ja tänu säarasele üksmeelele võisidki saared kauemini säilitada oma iseseisvuse. Üksmeel, kindel riiklik kord tagab alati rahva vabaduse...

Raske on praegu täpselt kindlaks teha, kus esimesena aeti poliitilisi vagusid. Ka mandril oli poliitilisi kokkuleppeid võõrastega; venelastega juba Lembitu päevil ja võib-olla ka veel varem.

Kuid saared evisid oma geograafilise iseloomu tõttu eeldusi ühise riikliku või maakondliku terviku loomiseks. Nad olid peaaegu ümberringi lahti vaenlasele, kes kasutades mereteed võis ootamatult rünnata. Saaremaa üksikosad ei eraldu raskelt läbistatavate looduslikkude vahedega, nagu mandril: sood, jõed ja metsad. Seda arvestades võis riiklikkuse mõtte häll tõesti saartel asuda...

Aeg oli kasin, põhjalikumaks tutvumiseks ei olnud mahti. Ja õieti Vabaduseristi-vendade väljasõit ei ole mingi uurimusretk. Ta on nii-ütelda kasvatukseline tegur. Eriti noorsoole annab ta teatavat isamaalsuse ja sangarikkuse hoogu, ja vendadele endile on see kokkusaamise päevaks, kus elustatakse vanu sõjämälestusi.

Tumala algkool. Hetkeline peatus. Vaatan koolinoori mõõdasõidul. Nende silmis helgib rõõm, kuid samas ilmub kahjatsuse läige. Liig lühike oli peatus. Nad lootsid rohkem näha, kuulda...

Kaalijärve peatus.

Kaarma maalinn. Rahvast on murruna koos. Maalinn siin jätab veel võimsama mulje kui Muhus. Kirikuõpetaja A. Kõiv elavas ja värvirikas ülevaates tutvustas meid selle maalinna ajalooa. Siin kees viimane suurem võitlus maa iseseisvuse eest. Mitukümmend aastat hiljem kolmas põlv püüdis võõrast võimu murda... kuid veel ei olnud selleks paras aeg. Sajandid veeresid ajamerre, enne kui see teostus. Ka ei sündinud see saartel, vaid mandril. Samadel vanadel sõjateedel toimus see. Saare mehed võtsid neist lahinguist osa samasuguse julgusega ja süüdistusega kui nende esivanemad sajandeid tagasi...

Kui Kaarma linnusel rahvahulka vaatlesime ja küsisime, kuidas nii palju rahvast on kokku tulnud, öeldi: „Poleks kibe heinaaeg ja oleks teade varem tulnud, oleks rahvast palju rohkem olnud.“ Sedagi oli küll ja küll. Ei saa ka märkimata jätta lihtsat ja ilusat mälestus-sammast ja võidutule aset keset linnust. Valgest Saaremaa paest, puhta valge liivaga kaetud ja ümbritsetud, on ta palju kenam kui paljud teised vähe kunsti ja ilu pakkuvad mälestussambad.

Kuressaare. Jälle ülisüdamluk vastuvõtt. Peab otse imestama seda päikeseküllust, mis lasti meile osaks saada. Ka suurt tööd nõudis toitlustamine, mis lasus Naiskodukaitse õlgadel. Kuid see näitab, et meil osatakse korraldada ja töötada, ja selles seisabki meie tulevik...

Ka need, kes said ainult esimese päeva eeskava näha, võivad väljasõiduga enam kui rahul olla, olgugi et sõit oli väsitav.

Iga Vabaduseristi-vend kindlasti viis koju parimad muljed saartelt ja on tänulik korraldajatele ning vastuvõtjatele. See sõit süvendas sõprust ning kinnitas eestlaste ühtlust.

Maailmameistrivõistluste bületäänid

Maailmameistrivõistluste toimkonna peasekretär S. O. Lindgren on lähetanud „Kaitse Kodu!le“ alljärgnevad bületäänid, mida meie oma lugejatega jagame. Lugejad näevad neist, kuidas käivad maailmameistrivõistluste eeltööd

MM.-võisflusile 350 laskurit ja 50 juhti

Eesti-Rootsi-Soome suurimate laskur- meeskondadega

Sellest paaristkümnest laskur-maast, kes võtavad osa maailmameistri laskevõistlustist, on juba mitmed ametlikult teatanud oma osavõtust. Nagu maailmameistrivõistluste toimkonna peasekretär S. O. Lindgrenil teada on, võtavad Eesti ja Rootsi osa võistlustist suuremate meeskondadega. Kuid ka Saksa ja Norra on võrdlemisi tugevasti esindatud.

Maailmameistrivõistlused avatakse pidulikult 30. juulil. Enne seda jõuavad kohale Eesti, Rootsi ja Norra meeskonnad, kuna sakslased saavad alles 2. augustil.

Esimestena saavad eestlased kindral O. Sternbecki juhatusel. Teisteks juhtideks on kolonelid J. Siir ja Reio ja pealik konsul J. Jakobson. Laskureid on 45. Eesti võtab osa kõigist laskevõistlustist, välja arvatud laskmine hirvele ja tuvidele. Eestlasil on üüritud Kulosaarel nägus ja vaikne pan-sion, mis pole mitte kaugel ka Malmi laskerajast, kus petakse võistlused. Eestist sõidab laskevõistlusi jäl-gima umbes 200 kaitseleidu laskurit. Helsingi jõuavad eestlased 28. juulil.

Rootslased saavad 29. juulil Turu kaudu. Nende pere on veel suurem, nimelt 50 laskurit ja 10 juhti. Ka rootslased võtavad osa kõikidest võistlusaladest. Rootsi meeskonna juhtideks on kindral J. Åker-man, toimetaja K. A. Larson, vabahärra von Steding, büroojuhataja Nyström, ametnik M. Johansson ja vabahärra Aherhielm. Tuvidelaskmisel on esindajaks dr. Lundgren. Rootsist sõidab kaasa umbes 40 huvireisijat, nendest 5 ajakir-janikku.

Norralased saavad samuti 29. juulil. Nende ju-hiks on kaubandusnõunik Jung ning teisteks juhti-deks Viik, Lie ja Onsrud. Norra laskurmees-kond on 34-liikmeline.

Saksast saabub 37-liikmeline laskurmeeskond koos 5 esindajaga 2. augustil. On teada, et sakslased vii-mase kolme aasta jooksul on teinud laskespordi alal edusamme. Nende juhiks on major von Cleve, vaba-härra Scharlemar, major Haupt, kol.-lt. Kanngiesser ja ltn. Poetsch.

Daani andis neil päevil ametlikult teada, et sealt sõidab Soome 1. augustil 27-liikmeline laskurmeeskond Ove Björni juhatusel, ühes kolme esindajaga. Daan-lased võtavad osa kõigist võistlusaladest, välja arva-tud hirve- ja tuvidelaskmine.

Itaalia saadab välja 24-liikmelise meeskonna Attilio Battistoni juhatusel, ning nad saavad kohale 30. juulil. Itaalia laskurid võtavad osa väikekalüüri, va-bapüstoli ning olümpia-duellivõistlusest.

Lätist saabub 25 laskurit ja kohale jõuavad nad 26. juulil kindral Klinsonsi juhatusel. Võistlejad nad vaba- ja väikekalüüripüssist, olümpia-duellivõistluses ja tuvidelaskmisel.

Vanad ja tuntud laskur-maad, Šveits ja Prantsuse, saadavad kumbki 15-liikmelised meeskonnad. Šveits-lased saavad avamispäevaks dr. Hans Enderlini juhatusel. Teised esindajad on Fritz König ja Ernst Heiniger. Šveits võtab osa kõigist võistlustist, välja arvatud hirve- ja tuvidelaskmine, ning väikekalüüri-lisest püssist lamades asendist.

Prantslaste peajuhiks on Leon Jonson ning tei-seks esindajaks Emile Valter. Prantslased saavad 1. augustiks. Nad võistlejad samadel aladel mis šveitslasedki, ühes arvatud ka lamades asend väike-kalüüripüssist.

Ungari saadab MM-võistlustele 18-liikmelise mees-konna kindral Janos Schreinerini ja kahe teise isiku juhatusel. Kohale jõuab meeskond avamispäevaks ja osa võtavad nad sõja-, väikekalüüripüssist, vabapüsto-list ning tuvidelaskmisest.

Tšehhoslovakkia tuleb 16 mehega. Võistlejad sõja-püssist, vabapüstolist ja olümpia-duellivõistlusest ning väikekalüüripüssist lamades asendist.

Leedu laskurid saavad 28. juulil, seega koos eestlastega, 14 mehega ja nelja juhiga. Peajuhiks kol-onel Banyš. Lasevad nad väikekalüüripüssist, vaba-püstolist ning olümpia-duellilaskmisest.

Inglise 9-liikmeline meeskond saabub 1. augustil major Thomas Suttoni juhatusel. Lasevad inglased ainult väikekalüüripüssist.

Edasi on teada, et tulevad ka Poola, Rumeenia ja Greeka meeskonnad, kuid meeskondade suurus pole veel teada antud.

Marssal Mannerheimi kuld- pokaal

Maailmameistrivõistluste korraldavale komiteele annetatud marssal vabahärra Mannerheimi kuld-pokaal on äratanud suurt tähelepanu välismaa ajakir-janduses. Kuldpokaal on määratud auhinnaiks sõja-väepüssist laskmisel.

Sõjaväepüssist laskmine on seisnud võistluskavas juba alates 1911. a., kuid alles 1935. a. Granadas peet-ud võistlusil otsustati see võistlusalala muuta mees-kondadevaheliseks. Sellest ajast peale hakati selle võistlusalala vastu suuremat huvi tundma ja juba Roo-mas võistlesid 8 maa meeskonnad. Helsingi võistlusil võistlejad marssal Mannerheimi kuldpokaali pärast Šveits, Saksa, Prantsuse, Rootsi, Ungari, Tšehhoslo-vakkia, Itaalia, Norra, Soome, Eesti ja Leedu. Esi-algsete teadete järgi kavatsevad veel kaasa võistelda Greeka, Poola ja Läti, kuna Inglise ja Ameerika esi-neksid ainult individuaalvõistluses. Seega võistleksid sõjaväepüssist 16 maa meeskonnad.

Võistluste määrustiku järgi sünnib võistlus selle maa ametlikust sõjapüssist, kes korraldab võistluse, samuti ka selle maa laskemoonaga. Võistlusist osavõtjate maade meeskondadele võimaldati saada Soomest harjutuseks vajalisel määral püsse ja laskemoona, ja neid ongi kohe tellinud Ungari, Saksa, Rootsi, Prantsuse, Eesti, Norra, Daani ja Poola. Eesti on saanud umbes 20 püssi.

Kuldpoakaali võitmiseks on kõige rohkem lootusi Eesti, Sveitsi, Saksa, Rootsi ja Soome meeskondadel.

Helsingi linna auhind maailma-meistri-laskevõistlusile

Helsingi linn on jäädvustanud igaveseks oma nime maailma-meistrite laskevõistluste ajalukku väga kaunile võistlusele. Nimelt annetas linn maadevaheliseks rändauhinna kunsti- ja kalli, üle poole meetri kõrguse, hõbepoakaali, mis on valmistatud massiivsest hõbedast ning varustatud kaanega. See auhind on välja pandud olümpia duellilaskevõistlusiks. Poakaali ilustab linnavapp, mida ümbritseb reljeef ning millel on kujutatud linna avalikud hooned, nagu kirikud, raudteestaam jne. Poakaali ümbritseb kunstiliselt ilustatud vöö, mille all näeme merel purjetavaid laevu, paate jne. Auhinna valmistas Soome Kullaseppade OÜ kunstnik Gunilla Jungi kavandi järgi.

755 auhinda

Maailma-meistrite võistlustes Soomes on saanud kogu soome rahva jagamatu tähelepanu osaliseks. Pole varem annetatud ühelegi Soomes korraldatud suurvõistlusele riipalju auhinda kui eelseisvatele laskevõistlusile. Maailma-meistrite võistluste korraldajate toimikond on senini vastu võtnud 755 auhinda, millest 500 margast kuni 10 000 margani. Siin ei tule kõne alla aga mitte marssal Mannerheimi kuldpoakaal, mille väärtus ulatub sadadesse tuhandetesse markadesse. Kõik Soome kaitseväe üksused, sõjaväe osad, linnad, kogukonnad, alevid, paljud seltsid, ärid, eraisikud jne., on suhtunud asjale kõige suurema vastutulekuga. Suurem osa auhindadest on väga väärtuslik. Auhinnad algavad Oulu linna poolt annetatud tõrvapaadist ning lõpevad väärtuslike kunstiteostega. Veel võiks mainida, et Suojärvi kogukond on auhinna kinkinud karu, Pitkäräna — ilvese, põhjalased ja hämelased seinavaipu jne.

Medalid ja plaketid laskureile

Nagu Helsingi maailma-meistrite võistluste korraldajate toimikonna bületäänist näha, jagatakse laskureile õige mitmesuguseid medaleid ja aumärke. Maailma-meister saab kuldmedali, mille läbimõõt on 32 mm. Teiseks tulnud laskur saab samasuguse medali, kuid hõbedast, ning kolmandaks tulnu pronksist. Medali kavandi valmistas kunstnik Gerda Qvistin. Meeskondade võistlusil annetakse plaketid. Esimeseks auhinna on hõbedast ja kullatud plaket, teiseks hõbe- ja kolmandaks pronksplaket. Plaket on 35 mm lai ja 46 mm kõrge.

Meister-laskureile annetakse samasugune märk kui maailma-meistritele, kuid I auhind on kullatud hõbedast, teine hõbedast ja kolmas pronksist. Medalil läbimõõt on väiksem — 26 mm.

Kõigile maailma-meistrite võistluste osavõtjatele annetakse erilise mälestusmedali, mille ühel küljel on Helsingi linna vapp ja teisel — Suurkiriku siluett. Medalil läbimõõt on 45 mm. Mälestusmedaleid valmistatakse kullast, hõbedast ja pronksist. Peale mälestusmedali annetakse igale osavõtjale veel üks märk, mis on valmistatud arhitekt R. Tikka se joonise järgi. Selle medalil ühel küljel on kujutatud

märklehte läbistav nool ning teisel poolel sini-valge rosetikaunistus.

President Kyösti Kallio avab MM.-võistlused

Maailma-meistrite võistluste avamispäeval 30. juulil ilustatakse Malmi laskerada lippudega ning lippude rivi viib tiiru väravast kuni väikekalübrilise tiiruni. Lippudemeres lehvivad ka 20 osavõtjate maade lipud. Rada on valmis, et 10 päeva jooksul oma- ja välismaa külaliste teenistuses olla.

Pidulik avamine sünnib 30. juulil, kell 14.30. Kõikide osavõtjate maade laskurid rivistatakse kahekaupa enne kõrgete külaliste tulekut. Siis ilmub vabariigi president Kyösti Kallio, end. president P. E. Svinhufvud ja marssal C. G. Mannerheim. Pärast avakõnet heisatakse aumastidesse osavõtjate maade lipud ja iga lipu tõstmisel mängitakse vastava maa hümmi.

On ette nähtud, et iga osavõtja maa esindaja laseb ühe lasu n.-n. „mälestusmärklauda“ ja esimese lasu sellesse teeb „Ukko-Pekka“, end. president P. E. Svinhufvud.

Sellele järgneb soomlaste „Kolme-Kiho“ laskevõistlus, millest osa võtab kolm Soome 22-lükkelist meeskonda — end. president P. E. Svinhufvudi, marssal C. G. Mannerheimi ja sõjavägede ülemjuhataja meeskond. Lastakse 300 m 40 lasku lamades. See on nüüdseks sisese juhatuses.

MM-võistluse peakomitee on laiali saatnud 2500 osavõtukutset linnade, alevite ning teistele esindajatele.

MM-võistluste puhul Helsingi linn on lipuehtes ja suurematele tänavatele pannakse välja ka osavõtjate maade lipud.

Maailmarekordid varisesid

Soome eliitmeeskond üllatas

Möödunud laupäeval ja pühapäeval korraldas Soome laskurliit viimased n.-n. valikvõistlused oma eliitmeeskonnale, kes esineb maailma-meistrite võistlusil. Need päevad tõid jälle suuri üllatusi ja eriti oli suurvormis maailma-meister Kullervo Leskinen. Ta laskis vabapüssist 3×43 lasuga 1131 silma, mis on tervelt 17 silma parem maailmarekordist, milline seisab 1929. a. šveitslase Zimmermanni nimel 1114 silmaga. Edasi ületas L. Granbohm maailmarekordi sõjapüssist laskmises 3×20 lasuga tulemusega 527 silma. Maailmarekord on 526 silma ning püsib veel Ericsoni nimel 1929. a. Mõlemad eelnimetatud maailmarekordid püstitati Rootsis. Aga ühtlasi purunes veel rida teisi maailmarekorde kõnealoleval treeningvõistlusel, nagu seda allpool näeme.

Vabapüssi tulemused: 1. K. Leskinen 366+380+385=1131; 2. O. Elo 364+366+385=1115; 3. R. Forsblom 346+375+393=1114. Ta kordas kolmest ja lamades asendist maailmarekordi. 4. N. Vasenius 348+371+378=1097; 5. O. Hynninen 350+363+382=1095. Kokku 5 mehe peale 5552 silma. Maailmarekord on 5488 ja seisab soomlaste nimel. Soomlased ületasid maailmarekordi ka püsti asendist tulemusega 1774 (1743). Põlvelt asendist jäi 11 silma maailmarekordist puudu. Nüüdne tulemus on 1855, rekord — 1866. Lamades asendist ületati maailmarekord 2 silmaga — 1925. rekord on 1923 silma.

Sõjapüssivõistluse tagajärjed: 1. L. Granbohm 169+178+180=527; 2. L. Kaarto 160+175+179=514; 3. E. Ekman 159+168+178=505; 4. J. Pälve 145+176+178=499; 5. A. Laine 153+162+182=497.

Tuvidel laskmises tulid kohtadele (võimalikust 100-st): 1. K. Huber ja L. Lerche 96; 2. V. Ekman 95; 3. A. af Forselles 93; 4. V. Heinonen ja R. Huber 92; 5. E. Bacher ja A. de Prado 91.

Tallinna-Helsingi

Malevate laskevõistlused

Pühapäeval, 13. juunil s. a., teostus Mustamäe lasketiiril järjekordselt kaheksas Tallinna-Helsingi Malevate vaheline laskevõistlus, milline lõppes ka seekord soomlaste võiduga. Kaheksast korrast on Tallinna Malev vaid ühel korral, ja nimelt 1931. a., tulnud võitjaks, ning seekord ka rekordilise tagajärjega, mida seni kumbki pool ületada pole suutnud. Nimelt saavutas tol korral Tallinna Malev 20 lasuga lamades 300 m 2162 silma Helsingi Maleva 2062 silma vastu. Individuaalselt on aga eestlased esikohtadele tulnud mitmel korral, varemalt A. Raavik ja nüüd ltn. H. Silber, kes jäävalt omandas ilusarve, ja pealik A. Mänd, kes omandas somlaste poolt väljapandud ilukõites 7-kõitelise Soome vabadussõja ajaloole, mille väärtus on 150 krooni.

Tallinna-Helsingi Malevate vahelised laskevõistlused said alguse juba 1927. a. ning nende alustajaks oli Soome senaator V. Louhivuori, kelle sihiks oli kahe vennasriigi pealinnade malevate lähendamine. Tema pani välja rändauhinna „Salaman-Malja“ ja kolmeaastase võistluse järele läks see soomlaste kätte. Siis jätkas seda võistlust meie peakonsul P. Huuri, kes omalt poolt pani välja väärtusliku auhinna. Nüüd läks seegi auhind soomlaste kätte, ehkki ainult 9-silmalise vahega. Kuigi peaauid on mängust läinud, ei tarvitse karta, et võistlused katkeksid. Meil oli selles asjas kõnelusi Tallinna Maleva pealiku major J. Lepaga, kes ütles, et tal on auhinna suhtes juttu olnud peakonsul P. Huuriga, kes mõista annud, „et vaatame“. Ja aega vaatamiseks on kaks aastat, sest võistlused peetakse nüüd iga kahe aasta tagant. Soomlaste poolt Tallinna komandeeritud major O. Kohonen arvas, et Tallinna-Helsingi Malevate vahelised laskevõistlused küll ei katke niikaua kui püsivad Tallinna-Helsingi Malevad ja kui püsivad Eesti-Soome vabariigid. Senaator V. Louhivuori poolt külvatud seeme pole seega mitte langenud kaljusele pinnale, vaid kannab head vilja. Peab ütleva, et soomlased Tallinna Malevaga kohtamisele pühendavad väga suure tähelepanu, teades, et neil on vastas tugevad võistlejad.

Soome laskurid saabusid seekord Tallinna kaks päeva enne võistlusi. Siia sõitis Helsingi Maleva pealik major P. O. Ekholm ühes vahekohtunike kapten B. Sunila ja kapten A. Souranderiga ning juhtide major Björkmani ja U. Ijäsiga ning laskejuhi Y. Virtasega. Laskureid oli 17: U. Veckström, L. Viksten, O. Varoma, U. Heselius, C. Aulin, E. Honkapalo, E. Urja, H. Nyström, N. Nurmi, A. Vredlund, A. Moilanen, K. Lindqvist, R. Hagelin, K. Selén, T. Holmasto, E. Vuolasvirta, A. Eriksson. Kaitseliidu peastaabi esindajana sõitis kaasa major E. Villa.

Tallinna sõidu kutse saadeti major J. Lepa poolt ka senaator V. Louhivuorile ja P. Huurile. Esimene ei saanud ajapuudusel sõita, küll aga tuli siia peakonsul P. Huuri.

Helsingi maleva pealiku juure oli määratud sidepealikuks pealik R. Devid ning juhtide juure pealik A. Terras, laskurite juure pealikud V. Laigna-Both ning V. Avasalu.

Eesti poolt oli peakohtunikuks pealik P. Rein tam ning kohtunikeks major H. Virrit ja pealik Tääker. Eesti meeskonda kuulusid: — K. Jürgens, H. Silber, E. Rikand, E. Rull, A. Teder, J. Madisson, N. Eha (Ende), R. Passup, A. Hütt, A. Mänd, H. Siirma, A. Madjak, P. Kõrts, F. Vaher, J. Varbola, P. Karo, B. Tammert (Tramberg). Võistlusgrupid olid 15-mehelised, kusjuures 12 parima mehe tagajärg grupis arvesse võeti.

Soomlased võeti Tallinnas vastu pidulikkusega. Sadamasse olid ilmunud maleva juhatus maleva pealiku major J. Lepaga eesotsas ning meie laskurid ühes aukompanii ja orkestriga. Sadamast viidi pealikud „Kuld Lõvisse“ ja laskurid „Rooma“. Pidusööke andsid omalt poolt Soome kindral-konsul J. Puhk ning „Rooma“ võõrastemaja omanik J. Mälvov. Võistluse lõppedes viidi külalised Harku Venteri hobusekasvatust vaatama, kus neile pealik R. Devid pakkus tassi kohvi. Pühapäeva õhtul, võistluste lõppedes, jagati Estonias võitjatele välja auhindad ning soomlaste poolt annetati pealik A. Terrasele ja ltn. H. Silberile „Ansio“ rist, kuna „Ansio“ medali said laskurid H. Siirma, J. Varbola, A. Teder ja B. Tammert.

Meie poolt jälgisid laskevõistlusi Mustamäe rajal Eesti laskurliidu esimees kindral O. Sternbeck, Kaitseliidu ülem kindral J. Orasmaa, kaitseväge staabiülema abi kolonel O. Plaks, major A. Lüüs piirivalvest ning Tallinna ja Helsingi malevate juhid koos peakonsul P. Huuriga.

Võistluskavas oli seekord peavõistlusena laskmine lamades asendist 20 lasku 300 meetrilt, teise võistlusalana samuti laskmine lamades 20 lasku, kuid vahetatud relvadega, s. t. eestlane laskis omast püssist 10 lasku ja vahetas siis soomlasega relva. Uudiseks oli lahinguilmeline laskmine. Tuli lasta 200 meetrilt ühe minuti jooksul kolme kujusse — kiivrisse, vaatlejasse ja lamavasse laskurikujusse. Kuna meil lahingulaskmise alal vähe on treenitud, siis oli see meie nõrgemaks küljeks, soomlasile aga „leivanumbriks“, kuna nad sel alal palju on võistelnud.

8. Tallinna-Helsingi Malevate vahelise laskevõistluse tulemused kujunesid järgmisiks: pea- või põhi-võistlusil saavutasid soomlased 2108 ja eestlased 2099

silma, seega ülekaal 9 silma, mis meilt ära viis ka P. Huuri 500-kroonise auhinna. Vahetatud relvast saavutasid soomlased 2125 ja eestlased 2067 silma. Peavõistlusel omandasid nii soomlased kui ka eestlased kumbki 5 võidukohta. Vahetatud relvast laskmisel läks aga 10-nest ahinnast 6 soomlasile.

Laskevõistlused algasid peavõistlusega, s. o. 20 lasku lamades, andes tagajärgedena —

Tallinna Maleva grupp: 1) H. Silber 184; 2) E. Rull 181; 3) J. Madisson 180; 4) A. Teder 177; 5) A. Hütt 176; 6) A. Mänd 175; 7) P. Kõrts 175; 8) F. Vaher 174; 9) H. Siirma 173; 10) E. Rikand 170; 11) K. Jürgens 167; 12) N. Eha (Ende) 167. Kokku 2099 silma.

Helsingi Maleva grupp: 1) K. Selén 182; 2) E. Honkapalo 180; 3) A. Vredlund 180; 4) L. Viksten 178; 5) A. Eriksson 176; 6) A. Moilanen 175; 7) H. Nyström 175; 8) O. Varoma 175; 9) U. Veckström 173; 10) R. Hagelin 173; 11) G. Aulin 171; 12) U. Heselius 170. Kokku 2108 silma.

Võistlusel tulid auhinnale: 1) H. Silber (T) 184; 2) K. Selén (H) 182; 3) F. Vaher (T) 181; 4) J. Madisson (T) 180; 5) E. Honkapalo (H) 180; 6) A. Vredlund (H) 180; 7) L. Viksten (H) 178; 8) A. Teder (T) 177; 9) A. Hütt (T) 176; 10) A. Eriksson (H) 176.

Järgnes võistlus vahetatud relvast, s. o. algul 10 lasku omast ja siis 10 lasku naabri relvast, andis tagajärgedena —

Tallinna Maleva grupp: 1) A. Mänd 183; 2) H. Silber 179; 3) R. Passup 177; 4) A. Hütt 177; 5) E. Rull 175; 6) P. Karo 170; 7) E. Rikand 170; 8) P. Kõrts 168; 9) A. Tammert (Tramberg) 168; 10) F. Vaher 166; 11) N. Eha 165; 12) J. Madisson 163. Kokku 2067 silma.

Helsingi Maleva grupp: 1) A. Moilanen 182; 2) A. Vredlund 182; 3) A. Eriksson 181; 4) U. Veckström 180; 5) K. Lindqvist 179; 6) E. Honkapalo 178;

7) O. Varoma 176; 8) Hj. Nyström 176; 9) L. Viksten 175; 10) E. Vuolasvirta 173; 11) K. Selén 172; 12) R. Hütt (T) 177 silma.

Võistlusel tulid auhinnale: 1) A. Mänd (T) 183; 2) A. Moilanen (H) 182; 3) A. Vredlund (H) 182; 4) A. Eriksson (H) 181; 5) U. Veckström (H) 180; 6) H. Silber (T) 179; 7) K. Lindqvist (H) 179; 8) E. Honkapalo (H) 178; 9) R. Passup (T) 177; 10) A. Hütt (T) 177 silma.

Järgnes lõppvõistlus — lahinguilmeline laskmine, kusjuures arvesse võeti niihästi tabamused kui ka silmade arv. Siin tulid jälle soomlased peremeheks.

Auhinnale tulid järjekorras: 1) O. Varoma (H); 2) L. Viksten (H); 3) A. Mänd (T); 4) P. Kõrts (T); 5) U. Heselius (H); 6) P. Karo (T); 7) R. Hagelin (H); 8) N. Nurmi (H); 9) A. Hütt (T); 10) C. Aulin (H).

Toome allpool ära seniste võistluste bilansi, milised tagajärjed on 12-mehelise grupi kohta lamades asendist laskmises 20 lasuga. Tabel näitab ka ühtlasi, kuidas nii ühel kui teisel pool aasta-aastaga tagajärjed on paranenud.

	Helsingi	Tallinn
1927. a.	1952	1700
1928. „	1935	1806
1929. „	1993	1892
1930. „	1976	1918
1931. „	2062	2162
1933. „	2110	2071
1935. „	2107	2102
1937. „	2108	2099

Soomlased lahkusid Tallinnast esmaspäeva hommikul. Saatmas neid oli major J. Lepp ühes teiste Kaitseliidu pealikutega ning laskuritega.

V. H.

Tallinn võitis Järva- ja Sakalamaa

Pühapäeval, 27. juunil s. a., peeti Mustamäe laskerajal Tallinna-Järva-Sakalamaa Malevate vaheline laskevõistlus, millist laskealal peetakse Kaitseliidus tugevaimaks. Need olid järjekorras neljandad. Kolmel korral, juure arvatud ka viimne, tuli võitjaks Tallinna Malev. Ainult ühe korra on võitnud Järva Malev. Tallinna Malev võitis nüüd kaks väärtuslikku auhinda — ühe, mis välja pandud Soome Kaitseliidu poolt ning teise „Päevalehelt“.

Üksikud malevad said silmi: Tallinn — täiskaliibrilise (juure arvatud ka lahinguilmelise laskmise silmad) 8328, väikekaliibrilisest püssist 1106 ja püstolist 469, kokku 9903 silma. Teisele kohale tuli Järva silmade arvuga samas järjekorras: 7916+1089+377=9382 silma. Kolmas Sakalamaa: 7733+1052+348=9133 silma. Seega suur Tallinna ülekaal. Ka esikohad kõigil aladel jäid Tallinna Maleva laskurite kätte. Täpsus- ja väikekaliibrilisest püssist (punkti- ja lahinguilmeline laskmine) Karl Jürgens ning püstolist H. Siirma. 15 võidukohast täpsuspüssist laskmises omandasid Tallinna Maleva laskurid 11.

Tallinna Maleva laskurite ridades võistlesid seekord n.-n. 3 „internatsionaali“: ltn. H. Silber, E. Rull ja E. Rikand. Järva Maleval oli vastu panna kõigest üks „internatsionaal“ A. Liivik-Liiver, kuna E. Rull, kes varem kuulus ka Järva Malevasse, on nüüd siia teenistusse üle tulles Tallinna Maleva ridadesse asunud. Sakalamaa Malev oli ses mõttes „vaeselapse“ osas. Tema „internatsionaal“ ja tuntud „kahur“ Jaak Käerner on juba mõnd aega haige ning pole saanud käia harjutamas, samuti puudus veel mõni parem laskur.

Võistlusi jälgisid päeva läbi Tallinna Maleva pealik major J. Lepp, Sakalamaa Maleva pealik major R. Tarmak ning Järva Maleva pealiku esindaja ltn. P. Onno.

Pärast võistluse lõppu kogunesid laskurid õhtul kell 6 Tallinna Maleva õppesaali, kus võitjaile auhinnad välja jagati. Kaitseliidu ülema nimel, kes ära oli sõitnud, tervitas laskureid major J. Lepp. Edasi ütlesid võitjaile tervitusi Järva- ja Sakalamaa Malevate esindajad. Lõpuks andis Sakalamaa Maleva pealik major R. Tarmak sõprustäheks Tallinna Maleva pealikule major J. Lepale kui võistluse korraldajale, tema abile K. Terrasele, kapten H. Hirvelaanele ning parimale laskurile K. Jürgensile edasi oma maleva rinnamärgi. Uhes rinnamärgiga anti üle ka vastav diplom.

Kõneall olevaid laskevõistlusi peetakse kolme maleva vahel iga aasta vaheldamisi, ja tuleval aastal kogunetakse kokku Järva Maleva laskerajale.

Alljärgnevalt avaldame laskevõistluse tulemused:

Peavõistlus — täpsuspüssist laskmine 300 m 3×20 lasku.

1) K. Jürgens (T) 725; 2) A. Teder (T) 724; 3) E. Rikand (T) 711; 4) A. Liivik (J) 706; 5) E. Rull (T) 705; 6) H. Silber (T) 700; 7) A. Rebane (S) 699; 8) V. Raidma (T) 697; 9) F. Vaher (T) 696; 10) B. Raadik (J) 693; 11) A. Hütt (T) 680; 12) N. Eha (Ende) (T) 679; 13) A. Arumaa (S) 676; 14) P. Sulev (Schütz) (T) 674; 15) H. Siirma (T) 672. Kõik need laskurid said auhinna.

Tagajärjed täiskaliibrilisest püssist laskmises.

Tagajärjed toome järjekorras — täpsuslaskmine lamades, põlvelt, püsti, kolm asendit kokku, ning lõpuks lahinguilmeline laskmine.

Tallinna Maleva grupp: 1) K. Jürgens 190+171+172=533 (see annab suurmeistri tiitli)+192=725; 2) A. Teder 189+177+164=530+194=724; 3) E. Rikand 184+169+168=521+190+711; 4) E. Rull 186+170+161=517+138+705; 5) H. Silber 183+169+163=515+185=700; 6) V. Raidma 180+178+149=507+190=679; 7) F. Vaher 184+170+158=512+184=696; 8) A. Hütt 183+171+142=496+184=680; 9) N. Eha (Ende) 184+171+144=499+180=679; 10) P. Sulev 177+163+145=485+189=674; 11) H. Siirma 179+165+145=489+183=672; 12) A. Mänd 178+160+145=483+182=665. Grupist jäid välja: J. Madisson 178+164+138=480+181=661; Ed. Sihv 178+174+151=503+157=660; Varbola 184+162+122=468+184=652.

Järva Maleva grupp: 1) A. Liivik (Liiver) 187+176+157=520+186=706; 2) P. Raadik 177+179+146=502+191=693; 3) V. Päären 179+160+148=487+184=671; 4) E. Reitam 181+156+145=482+184=666; 5) P. Kaare 165+167+143=475+189=664; 6) J. Pahk 169+165+134=468+181=649; 7) E. Igarik 178+156+134=468+179=647; 8) J. Laube 164+149+146=459+188=647; 9) J. Jaaska 175+166+144=485+161=646; 10) A. Nupp 177+154+151=482+164=646; 11) O. Kerles 180+154+130=464+180=644; 12) E. Reinmets 174+156+130=460+177=637. Grupist jäid välja: A. Tobre 182+161+122=465+165=630; V. Aulik 173+145+147=465+160=625; H. Puidet 161+153+121=435+181=616.

Sakala Maleva grupp: 1) A. Rebane 182+171+155=508+191=699; 2) A. Arumaa 176+167+150=493+183=676; 3) A. Järveküll 176+177+132=485+183=668; 4) J. Pani 181+161+135=477+180=657; 5) H. Lippur 168+161+141=470+185=655; 6) R. Pihlak 177+168+144=489+165=654; 7) E. Välk 176+161+136=473+180=653; 8) J. Põru 179+169+137=485+161=646; 9) K. Kallak 159+157+139=455+177=632; 10) J. Toom 152+158+140=450+157=607; 11) H. Loigu 168+149+106=423+177=600; 12) A. Evert 162+142+121=425+161=586. Grupist jäid välja: K. Kaup 167+131+121=419+158=577; E. Kallak 165+123+111=399+176=575; J. Kasak 180+151+116=477+120=567.

Lahinglaskmine toimus kolmandikkujusse 300 m. Kuju ilmub 10 sekundiks ning ette oli nähtud 10 lasku. Arvesse võeti nii tabamused kui ka silmad, nagu seda ette näeb Kaitseliidu laskemäärustik.

Tagajärjed väikekaliibrilisest püssist laskmises.

Lasti 50 m 30 lasku 3-st asendist. Tagajärjed toome järjekorras — lamades, põlvelt, püsti ja siis kokku (grupis võeti arvesse nelja laskuri tagajärg).

Väikekaliibrilisest püssist tulid auhinna: 1) K. Jürgens (T) 287; 2) A. Liivik (J) 281; 3) R. Pihlak (S) 278; 4) E. Rull (T) 275; 5) E. Rikand (T) 272.

Tallinna Maleva grupp: 1) K. Jürgens 100+97+90=287; 2) E. Rull 94+93+88=275; 3) E. Rikand 97+83+92=272; 4) N. Eha 97+90+85=272. Grupist jäi välja H. Silber 94+92+79=265.

Järva Maleva grupp: 1) A. Liivik 97+95+89=281; J. Jaaska 96+92+84=272; 3) J. Pahk 97+92+82=271; 4) E. Reitam 98+87+80=265. Grupist jäi välja P. Raadik 96+91+58=245.

Sakalamaa Maleva grupp: 1) R. Pihlak 93+95+90=278; 2) E. Kallak 93+87+85=265; 3) A. Arumaa 96+86+74=256; 4) J. Kasak 94+84+75=253. Grupist jäi välja E. Välk 86+88+76=250.

Tagajärjed sõjaväepüstolist laskmises.

Auhinnale tulid: 1) H. Siirma (T) 14 tab. 125 silma; 2) E. Välk (S) 14, 116; 3) Ed. Sihv (T) 13, 116; 4) H. Silber (T) 11, 97; 5) V. Päären (J) 11, 85.

Tallinna Maleva grupp: 1) H. Siirma 14+125=139; 2) Ed. Sihv 13+116=129; 3) H. Silber 11+97=108; 4) P. Sulev 11+82=93. Grupist jäi välja A. Mänd 5+38=43.

Järva Maleva grupp: 1) V. Päären 11+85=96; 2) E. Reinmets 10+88=98; 3) A. Liivik 10+84=94; 4) A. Nupp 10+79=89. Grupist jäi välja J. Jaaska 8+70=78.

Sakalamaa Maleva grupp: 1) E. Välk 14+116=130; 2) E. Kallak 10+89=99; 3) K. Kallak 8+65=73; 4) A. Järveküll 6+40=46.

Väikekaliibrilisest püssist ning sõjaväepüstolist võistlesid 5-mehelised grupid ning 4 mehe tagajärg võeti grupis arvesse.

Laskevõistlusil toimis peakohtunikuna Kaitseliidu peastaabi laskejaoskonna pealik major H. Virit.

V. H.

Episood Pihkva vallutamise päevilt

Kuperjanovi partisan jutustab

Asusime Petseri lähedal.

Oli kuulda, et väejuhatusel on mingi suur kava — mis just nimelt, seda ei teatud. Liinil oli kõik vaikne, vaid kusagil harva kajas mõni üksik püssipauk... Oli mahe maikuu öö ja vägisi kiskus silmad kinni.

Umbes kesköö paiku äratati meid. Rooduülem ütles:

„Poisid, tehke kähku! Algab suur pealetung. Enne me ei peatu kui Pihkvas! Punaestlased tulevad üle ja rindesse jääb auk. Kui aga ei tule, murrame rindest läbi!“

Seda ei olnud meile vaja teist korda korrata. Ükskaks olimegi minekuks valmis. Juba paar päeva olime ilma tööta vahtinud — igavaks läks. Olime lahingutega nii harjunud, et nüüd paar päeva jõudeelu oli meile raskelt talutav.

„Kurat, küll nüüd saab soomust,“ hõikab keegi.

„Ega see Pihkva sul veel peos ole,“ tähendab üks sõdur.

„Mis asja! Kas on varem seda ka juhtunud, et mis partisanid ette võtavad, ei viida lõpule?“ vastatakse kõhklejale.

Täis võidurõõmu asume samas teele...

Kõik läheb libedasti.

Korraga käsutab mind rooduülem enda juure ja ütleb:

„Sa lähed 2. roodu juure sidemeks. Teine rood peab nüüd juba olema ses külas, mis meist pahemal.“

Asusin ajaviitmatult teele. Varem oli see küla punaste käes, kuid, nagu rooduülem tähendas, pidi seal juba meie teine rood asuma.

Petseri ümbrus on nagu meri 6-pallise tuulega. Olen nimelt Saaremaalt pärit ja aastaid merd sõitnud, siis meenutavad need Petseri mäed ja orud lainetavat merd.

Tüki maad edasi liikunud, jõuan ühele nõlvakule, mis on külast, kus pidi asuma 2. rood, veidi üle $\frac{3}{4}$ kilomeetri eemal. Küalani on maa aga lage, ei ole ühtki puud ega põõsast.

Jõutud vaevu mõnikümmend meetrit edasi, avati külast kuulipildujatuli otse minu peale.

„Punased on külas! Ega siis meie mehed siia-poole tulista, lendab mõte peast läbi.“

Kuulipilduja aga töötab edasi, kuulid vinguvad üle pea, kuna samas nina ees liiv aina keeb.

Edasi kuidagi ei pääse. Ja milleks mul sinna enam vaja on minnagi — meie mehi seal niikuinii pole, mõtlen kõhuli olles.

Samas hüppan kiiresti püsti ja jooksen tagasi üle mäeseljandiku. Punaste kuulipilduja avab uuesti tule, kuid jõuan tervelt mäeveeru varju.

Need enamlased ajasid mind vihale, haudusin kurje kättemaksukavu.

Agas mis siis nüüd edasi saab? Minnes kohe roodu juure tagasi näis enesele suure pelgurina. Ma ei ole arg ega salli ka argpükse. Kuid valikut ei olnud. Asusin siis teele kivitee suunas, kuhu võis olla poole

kilomeetri ümber. Jõudnud kohale, kuhu jäi rood minu lahkudes, leidsin, et viimane oli juba edasi liikunud.

Samas kohtasin üht patarei meest, kes oli aga relvata, ja alustasime teekonda Pihkva suunas roodudele järele.

Peagi jõudsime järele ühele sõdurile ja siis sammusime juba kolmekesi edasi. Kirusime endamisi, et olime roodudest maha jäänud, kes ees juba ilma meieta lahingut löid.

Jõudnud umbes kilomeetri võrra edasi, märkame, et pahemalt poolt liigub ahelik kivitee poole.

„Kurat, punased tulevad!“ hüüab patareisõdur.

„Ehk on see meie 2. rood,“ ütlen.

„Teine rood on kaugel ees,“ vastab sõdur minu kõrval.

Oman terava nägemise ja seepärast ei olnud mõnesaja meetri kaugusel viibivas ahelikus raske punaseid tunda.

„Need, saadanad, tahavad meie meestel seljataguse tee ära lõigata!“

„Kuidas teatada pataljonivanale hädaohust?“ arutleme.

„Asume maanteekraavi ja avame ägeda tule, ega enamlased tea alguses, kui palju meid on! Avavad tule meile, küll siis see lahingukära kuulduka pataljonini. Meid on siin kolm meest ja kaks püssi! Kui üks langeb, siis saab püssimeheks ka kolmas mees.“

Anname üksteisele sõna, et me ei lahku elavalt sellest kraavist enne, kui pataljon on teadlik olukorrast.

Jõudnud sellasele otsusele, avame kiirtule lähenevale punaste ahelikule.

Meie esimeste paukude kajades heitis ka punaste ahelik pikali ja avas meie pihta tule. Umbes viis minutit võis kesta see tulevahetus, kui märkasime imes tades, et enamlaste poolt lehvitati valge rätikuga.

Pidurdasime oma kiirtule. Samas kerkis veel aheliku teises otsas valge rätik.

„Ei tea, kas see on punaste vigur või tahavad nad sedamoodi välja uurida meie jõugu suurust ja siis meid hävitada,“ arutleme omavahel.

„Võib olla, et tahavad tõesti vangi anda, nii ju kõneldi meile öösi,“ ütlen.

„Ei meie kolmekesi või minna neid vahistama. Nad tapavad meid ära,“ ütlevad kaaslased.

„Aga kui kaua me siis siin kraavis konutame, kui ei lähe ega võta neid vangi, võib-olla et just siis saavad punased julgust ega tahagi enam üle tulla,“ vaidlen vastu.

Nähes, et tuleb kiiresti otsustada ja tegutseda, ütlen:

„Mina lähen kõige ees, sina järgne minule paarikümne meetri kauguselt; püssita mees jääb seniks siia. Kui ta näeb, et meie käsi halvasti käib, jookseb ta kiiresti pataljoni juure ja seletab, mis siin seljataga juhtus.“

Asun julgel sammul teele, teine mees minu järele.

Punased ei ava tuld ja jõuan õnnelikult nende aheliku juure. Sõber nähes, et mind ei tulistatud, kiirendab sammu ja jõuame peagu üheaegselt kohale. Ta oli ka maailmasõja läbi teinud, haldas vene keelt paremini kui mina, seepärast võttis ta käskluste andmise enda peale:

„Püssid maha visata!

Püsti tõusta! Kümme sammu edasi, marss!“

Ei oleks uskunud, et tol mehel säärane kõri oli, nagu pasunaga müristas.

Ta võimsa häälega antud käsklused täideti täpselt.

„Joonda! Valvel! Järjest loe!“

„98,“ hõikas viimne mees.

„Kuus meest vasemalt tiivalt korjaku püssid kokku ja pangu hakkidesse!“ kõlas uus käsklus.

Patareimees, nähes, et siit ei ole enam üllatusi oodata, tuli ka joostes kohale ning varustas end kohe püssiga.

Käsutasime mehed neljakaupa ritta ja sammusime oma vangidega kiviteele.

Vangid olid alandlikud, vaiksed, isegi värisesid. Arvasin, et kahest saatjast on neile küllalt, ja tõttasin pataljoni järele.

Jõudnud vaid mõnikümmend sammu edasi, tuleb üks meie pataljoni ohvitser vastu ja küsib:

„Mis komando see seal läheb?“

„Vangid. 98 meest. Võtsime kolme mehega nad vangi.“

„Mis jutt see on? Kust te nad siis vangi võtsite?“

„Sealt mäelt, püssid lasksime hakkidesse laduda, näete, seal ongi hakid!“

Nähes neid ohvitser veendus, et kõnelesin tõtt, ja küsis, kas ikka tõesti meie mehi rohkem ei ole vange saatmas kui kaks.

„Ei ole!“

„Seda on vähe, minge jalamaid sinna!“

Ei olnud midagi teha, tuli uuesti tagasi minna, kuigi see mulle oli vastumeelne.

Olles vange saatnud paar kilomeetrit, sõitis vastu üks habemik venelane.

Aitab mulle sellest saatmisest, otsustasin. Hüppasin vankrisse ja käsutasin külamehe end sõidutama pataljoni juure.

Umbes kuus kilomeetrit Pihkvast leidsin pataljoni. Käis äge lahing enamlastega, kes siin õige visa vastu-panu üles näitasid.

Mulle on alati meeldinud Lewis-kuulipilduja. Olen end alati ta lähedusse poetanud, nüüd ka siin.

Samas langes Lewisi mees. Palusin end määrata Lewisi meheks, mis ka sündis.

Selle relvaga on kohe teine asi tulistada kui püssiga. Lahing läks üha ägedamaks, tungisime samm-sammult Pihkvale lähemale.

Viimaks jõudsimme jõe ääre välja.

„Kiiresti silla juure!“ hõigati.

Samas käis kõrvulukustav raksatus. Punased olid silla puruks lasknud.

Oleksin veidi varem jõudnud, siis oleksin ühes sillaga lennanud õhku ja sealt vette.

Kuuldes sillast olin endale nõuks võtnud nii kiiresti kui vähegi võimalik sillale tormata...

Laskmine vähenes ja pea vaikis täiesti. Oli vaja mõelda, kuidas pääseda vastaspoolsele kaldale, kus oli juba inimesi kaldale kogunenud. Paatidega tuli see lai jõgi ületada. Avaldati kartust, et ehk on enamlased end kuhugi ära peitnud ja võtavad paadiga ülemineku puhul viimased tule alla.

Küsitati, kes soovivad vabatahtlikult esimestena üle jõe minna.

Asusin esimesse paati koos oma Lewis'iga. Mul ei olnud mingit kartust punaste ees.

Üle jõe minekul ei seganud meid keegi. Vaevu jõudnud vastaspoolsele kaldale, kargasime maale ja tormasime linna.

Elanikud võtsid meid lilledega vastu. Eriti huvitas neid minu Lewis oma jämeda toruga. Kuulsin, kui keegi ütles: „Eto navernoe puška!“ (See on vist suurtükk.)

„Ikka suurtükk!“

„Kas see on 3-tolline ja kui kiiresti sellega võib tulistada?“ huvituvad inimesed. See tegi meile nalja ja vastasime:

„Ikka 3-tolline, 100 lasku minutis.“

„No-jaa, arusaadav siis, et võidate,“ mööndakse.

Et oma austust säärase imeriista vastu üles näidata, ehitakse Lewis lilledega nii, et see neisse upub.

Teinimetusele saadetud Kirjandus

T. Grünthal: Pandiõiguse, eriti kinnispandiõiguse areng Rooma, Saksa ja Balti õiguses. O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus, 1937. a. Hind Kr. 4.—

A. Rimmel: Otstarbekohane ja kaunis kodu. Moodsa kodukultuuri põhialuseid. Teine täiendatud trükk. 65 illustr. 105 lk. Eesti Kirjanduse Selts, Tartus, 1937. a. Hind Kr. 1.—

H. Anto: Võõra võimu all. Näidend 3 vaatuses. 116 lk. Eesti Haridusliidu kirjastus, Tallinnas 1937.

Charles Dickens: David Copperfield. Tõlk. M. Sillaots. Maailmakirjandus nr. 1, 474 lk. ja nr. 2, 460 lk., à 5 kr. Eesti Kirjanduse Selts, Tartu, 1937.

Kõrboja peremees. A. Särevi dramatiseering A. H. Tammsaare samanimelise romaani järgi. Näidend 3 vaatuses. 164 lk. Eesti Haridusliidu kirjastus, Tallinnas, 1937.

L. Upite: Läti keele õpik. 200 lk. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus, 1937. a. Hind Kr. 1.80.

Tsement-betoonist

ehitate sellepärast, et tsement-betoon on põline ja sellest ehitamine on odav.

Tsement-betoonist ehitatakse edukalt:

vundamente ja müüre,	puhaslauda-, sigala- ja tallipõrandaid,
seinu (nopsa-, õõnes- ja massiiv-),	künasid, silohoidlaid,
põrandaid ja lagesid,	virtsa- ja sõnnikuhoidlaid,
treppe, korstnaid,	veepaake ja veereservuaare,
katuseid tsementkatusekividest,	kaevurakkeid, torusid
jne. jne.	jne. jne.

sildu, teetruupe,
maanteid ja kõnniteid,
aia- ja väravaposte,
paise- ja tugimüüre
jne. jne.

Igasugust juhatust tsemendi õige tarvitamise kohta annab tasuta A-S. Tsemendivabrik „PORT-KUNDA“ müügikontori juures asuv

nõuande-büroo

Tallinn, Valli 4 — 6, tel. 450-17.

LÄÄNE-EESTI ÜHISPANK

Märjamaal, oma majas.

Võtab raha hoiule, makstes kuni 5 protsenti aastas.

Annab laene, võttes kuni 6³/₄ protsenti aastas.

Toimetab kõiki pangaooperatsioone.